

Vaktmästare.

Eriksson, J. G.

8. Roslagsroten.

Regeringsgatan 74, C.

Roteman.

Sandstedt, K. G.

Vaktmästare.

Ståhl, A. C:son.

9. Humlegårdsroten.

Humlegårdsgatan 13, Ö.

Roteman.

Ekermann, L. E. O., *tf.*

Vaktmästare.

Granquist, O. G.

10. Nybroroten.

Nybrogatan 16, Ö.

Roteman.

Paulson, L.

Vaktmästare.

Strand, E. E.

11. Artillerirotten.

Kommendörsgatan 25, Ö.

Roteman.

Jakobsson, K. G.

Vaktmästare.

Ekström, K. G.

12. Sofiaroten.

Fjällgatan 31, Sö.

Roteman.

Wahlberg, H.

Vaktmästare.

Jansson, G. H.

13. Stadsgårdsroten.

Folkungagatan 77, Sö.

Roteman.

Lundberg, C. A.

Vaktmästare.

Ekström, E. V.

14. Katarina mellanrote.

Katarina bangata 9 A, Sö.

Roteman.

Ahlm, J. M.

Vaktmästare.

Askerlind, A. F.

15. Maria kyrkorote.

Högbergsgatan 40, Sö.

Roteman.

Jakobsson, G. H. W.

Vaktmästare.

Lundkvist, O. T.

16. Tantoroten.

Krukmakaregatan 22, Sö.

Roteman.

Lindsköld, F. E. W., *tf.*

Vaktmästare.

Carlsson, A. G.

17. Kronobergsroten.

Polishuset, K.

Roteman.

Österdahl, H. M.

Vaktmästare.

Åhrman, K. O.

18. Teknologroten.

Tegnérsgatan 38, Va.

Roteman.

Zettergren, C. A. L.

Vaktmästare.

Tjäder, J. E.

19. Skinnarviksroten.

Hornsgatan 68, Sö.

Roteman.

Hesselman, S. E., *tf.*

Vaktmästare.

Österlund, K. E.

20. Narvaroten.

Storgatan 34, Ö.Dj.

Roteman.

Ekermann, L. G. (kvarstår å övergångsstat).

Vaktmästare.

Hellström, J.

21. Vanadisroten.

Surbrunnsgatan 21, Va.

Roteman.

Holm, J. G.

Vaktmästare.

Wahlström, J. V.

22. Vasaroten.

Norr tullsgatan 10 A, Va.

Roteman.

Ohlsson, E. L.

Mn.

Vaktmästare.

Vestberg, E. H.

23. Karlsviksroten.

Drottningholmsvägen 12 B, K.

Roteman.

Rathsman, K. W.

Vaktmästare.

Matisson, E. A.

24. Karlaroten.

Linnégatan 58, Ö.

Roteman.

Fogelström, O. T.

Vaktmästare.

Eurén, G. T.

25. Nytorgsroten.

Nytorget 6, Sö.

Roteman.

Hellquist, T. G. F., *tf.*

Vaktmästare.

Jansson, O. V.

26. Norrtullsroten.

Dalagatan 78 A, Va.

Roteman.

Lagergren, R. J., *tf.*

Vaktmästare.

Sundström, J. E.

27. Karlbergssroten.

Rörstrandsgatan 56 B, Va.

Roteman.

Jakobsson, U. G. W., *tf.*; tjf., direktör hos fördelningssnämnden, *tjf.* Hjertstrand, M. D.

Vaktmästare.

Svensson, J. A.

28. Eriksbergssroten.

Frejgatan 3, Va.

Roteman.

Funck, C. J. A., *tf.*

Vaktmästare.

Strangert, V. E.

29. Kristinebergssroten.
Kungsholmsgatan 64, K.

Roteman.

Modin, F. H. A.

Vaktmästare.

Green, A. G.

30. Birkaroten.

Tomtebogatan 5, Va.

Roteman.

Bengtsson, V. O.

Vaktmästare.

Thalin, J. N:son.

31. Heleneborgssroten.

Ringvägen 8, Sö.

Roteman.

Ekermann, E. O. L., *tf.*

Vaktmästare.

Thavenius, C. A.

32. Enskederoten.

Margaretavägen 112, Enskede; rt. Enskede 70 st. Enskede 61.

Roteman.

Blomquist, K. A., *tf.*

Vaktmästare.

Carlsson, C. G.

33. Liljeholmsroten.

Kommunalhuset, Liljeholmen; rt. Liljeholmen 10; st. Liljeholmen 38.

Roteman.

Öhrström, O. E., *tf.*

Vaktmästare.

Larsson, J. L.

34. Årstaroten.

Nybodagatan 5, Midsommarkransen; rt. Liljeholmen 84; st. Liljeholmen 80.

Roteman.

Wijkenstam, F. Th., *tf.*

Vaktmästare.

Gustafson, E. V. G.

35. Brommaroten.

Ulvunda slott, södra flygeln, Kungsholms villastad; rt. Tranebergssbro 56; st. Tranebergssbro 241.

Roteman.

Bergman-Paul, E. F., *tf.*

Vaktmästare.

Ek, K. J. F., *tf.*

36. Helgaroten.

Götgatan 81, Sö.

Roteman.

Månsson, A. E., *tf.*

Vaktmästare.

Vakant.

Kanslist (10).

Ljunghorg, O. E., rt. 91 61; st. 90 03.

Förste kontorsskrivare (12).

Lindström, K. F. (å räkningskontoret); rt. 91 64; st. 79 98.

Bokhållare och kassör för biproduktförsäljningen (10).

Tegnér, U. W., rt. 1 31; st. 79 97.

Bokhållare.

Nescher, D. E. (11); Larsson, J. E., Keyser, F. R., Rossing, C. A. E. (10).

Kontorsskrivare.

Fröding, V. C. H., Broman, I. R., Moberg, K. G., Ericsson, N. J. W., Johanson, T., Carell, S. T., Svartengren, C. A., Fredrikson, E. G., Nylén, A. G., Almström, K. H. (9); Ågren, B. W., Åberg, P., Gillstedt, A. H., Morén, O. W., Schwartz, T. G. (8); Ålsén, J. A. H., Johannisson, G. V., Widegren, E. M. (7).

Kontorsskrivare

(1,200—3,000 kr.; ej å stat).

Bergström, C. G. R.; Svensson, N. G. A.; Carlsten, J. O.; Idholm, K. G.; Lindahl, K. F.; Nord, I. C. W.; Ahl, A. K.; Jönsson, E. W.; Blomgren, S. E.; Håkansson, G. H.; Harlén, G. C.; Johansson, I. J.

Kontorsbiträden (5).

Frumerie, Ingrid S.; Fogelström, J. Gabrielle; Johanson, f. Edlind, Maria L.; Carell, f. Jonsson, Anna E.; Andersson, Elin H.; Persson, Judith L.

Skrivbiträden (4).

Två vakanta.

Kontorsbiträden

(1,080—1,380 kr.; ej å stat).

Schenström, Jeanette M.; Wahlberg, f. Sundell, M. J. K. (Greta); Nilsson, Elsa S. K.

Dessutom tjugutva inkasserare med 1,200 kr. samt fyra ålderstillägg å 200 kr. (dessutom provision och ackordsersättning) och sex expeditionsvakter.

Värtagasverket.

Värtan; rt. 29 51, 29 86, 91 82; st. 74 26, 82 48, 90 73; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör för gastillverkningen (17).

Morén, K. E., rt. 29 51; mottagningstid: 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjörer för gastillverkningen (14).

Telander, N. G.; Lidberg, K. S.

Ingenjör för gastillverkningen

(4,640 kr. jämte bostad; ej å stat).

Dahlin, O. B.

Byråingenjör

(4,800 kr.; ej å stat).

Molin, A. G.

Föreståndare för laboratoriet

(4,200 kr.; ej å stat).

Quarfort, S. G.

Kemister

(2,100—2,400 kr.; ej å stat).

Johansson, H. I.; Malmgren, O. C.; Lindström, B. G.

Ritare

(2,100—2,700 kr.; ej å stat).

Barke, K. F.; Söderberg, S. E. B.

Förste verkmästare (11).

Stenberg, K. L.

Verkmästare (10).

Danielsson, S. E.

Gasmästare (10).

Cronwall, J.; Johansson, J.; Larsson, J. W.

Gasmästare

(3,060 kr.; ej å stat).

Carlson, C. A.

Koksmästare (10).

Sjölund, K. J.

Eldningsinstruktör

(3,240 kr.; ej å stat).

Teorell, K. H.

Förrädsbokhållare (10).

Eklund, O. T., tjf. (se nedan nybyggnadskontoret); tjf. Eklöf, E. A. (se nedan Klaragasverket).

Bokhållare (10).

Gihl, C. I. E.

Kontorsskrivare.

Hedman, G. R., Enblom, K. J. E., Bergstrand, K. H. (9); Johansson, A. W. F., Ericson, H. T. S. (8).

Kontorsskrivare

(1,500—2,820 kr.; ej å stat).

Malmborg, E. K. G.; Strandberg, K. W.; Lundqvist, H. F.; Falks, O. I.; Lidén, L. M. B.; Johnsson, J. A. G.; Andersson, V. G.

Kontorsbiträden

(1,380—1,680 kr.; ej å stat).

Carlsson, L. M. Emy; Johansson, Helga T.

Dessutom tjugusex arbetsförmän. Antalet arbetare för driften vid Värtagasverket utgjorde vid 1917 års början 360 man.

Ges.

Ges.

Klaragasverket.

Klara strand, C.; rt. 1 95; st. 90 04; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör för gastillverkningen (17).

Morén, K. E. (se ovan, Värtagasverket).

Ingenjör för gastillverkningen (14).

Edlund, K. S.

Verkmästare

(10; nuv. innehavaren kvarstår å övergångsstat).

Johansson, A. P.

Gasmästare (10).

Enggren, G.; Lindvall, J. V. A.; Thibell, J. A., *tf.*

Kontorsskrivare.

Eklöf, E. A. (9) *tf.* förrådsbokhållare vid Värtagasverket; Sköld, E. E. E. (8).

Dessutom sex *arbetsförmän*. Antalet *arbetare* för driften vid Klaragasverket utgjorde vid 1917 års början 114 man.

Distributionen.

Torsgatan 22, Va.; rt. 46 38, 46 87; st. 73 52, 74 34; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör (16).

Lewin, R. Chr.; mottagning: 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Byråingenjör (15).

Linders, J. O. V.

Ingenjörer.

Hybbinette, N. F.; Cederström, E. B. (13); Larsson, J. V. (12); Stenberg, C. F. L. (11).

Ingenjörer

(3,300—4,800 kr.; ej å stat).

Wennerbärg, P. A.; Carelius, J. G.; Erikson, H. A.

Ritare

(1,800—2,400 kr.; ej å stat).

Stenberg, N. G., kontorsskrivare (se nedan); Norgren, O. H. E.; Nilsson, G.; Hamberg, H. G.

Verkmästare.

Johansson, A. G., Karlsson, K. L., Pettersson, J., Åkerberg, A. F., Stenbäck, C. G. (10); Andersson, L. E. (9).

Verkmästare

(3,120 kr.; ej å stat).

Södergård, E. E. E.

Inspektör för avläsning och uppbörd (12).

Anderson, C. A., rt. 136 18; st. 8 63, 99 04.

Inspektörsassistent (9).

Ekstrand, G. M.

Förste kontorsskrivare (12).

Säriling, A. A. A. (å expeditionen), rt. 34 93; st. 79 86.

Bokhållare (10).

Haglund, J. B.

Bokhållare

(3,300 kr.; ej å stat).

Bladh, E. A.

Kontorsskrivare.

Stenberg, N. G., tjänstgör som ritare (se ovan), Anderson, K. H., Lindström, V. R. A. (9); Schönhult, S. I. M., Bergman, A. E., Nilsson, G. D. (8).

Kontorsskrivare

(1,620—3,000 kr.; ej å stat).

Schmidt, O. T.; Bergschöld, F. E.; Edholm, J. A.; Fagerström, J. V.; Anderson, E. V.

Kontorsbiträden (5).

Ellgar, Ellen M.; Enström, Asta E. T.; Johansson, Ebba A. K.

Skrivbiträden

(1,080 kr.; ej å stat).

Dahl, Signe H. M.; Edén, Ester M.; Pihlström, Ragnhild C.; Carell, Ruth M.; Westermarck, Elsa M.; Håkansson, Inez A. M.; Åkerberg, Maria K.; Carlsson, Lilly S.

Dessutom 29 *mätareavläsare* och *automat-tömmare*, 4 *tillsyningsmän* och *skrivbiträden* med 1,900 kr. samt två *ålderstillägg* å 300 kr., 2 *inkasserare*, 13 *förmän* samt 251 *arbetare* vid 1917 års början.

Gasverkets utställning.

Kungsgatan 54, C.; rt. 28 93; st. 60 32; sorterar under distributionsavdelningen.

Vakthavande

(3,180 kr.; ej å stat).

Schmidt, E. T.; Magnuson, C. O.

Gasverkets provkök.

Torsgatan 26, Va.; rt. 55 31.

Hemkonsulent

(1,980 kr.; ej å stat).

Freudenthal, Helga L. E.

Nybyggnadskontoret.

Värtan; rt. 62 73, 62 76; st. 63 68.

Arbetschef

(9,000 kr. jämte bostad m. m.; ej å stat).

Hallbäck, A. J:son S.

Posthavande ingenjörer

(6,000 kr.; ej å stat).

Thulin, C. I.; Hansson, G. A.

Ingenjörer

(3,000—5,100 kr.; ej å stat).

Tillman, K. G. T.; Kinander, C. G. V.; Bergh, S. V.; Larsson, K. E.; Bergman, C. H. V. B.; Stållberg, A. G.; Brodén, E. H.; Johansson, B. E.

Ritare

(1,800—2,700 kr.; ej å stat).

Kjellberg, H. J.; Magnusson, M. E.; Jonsson, E. M. Th.; Karlström, A. J.; Bäckström, G. O. C.; Liljeborg, K. A. A.; Harling, H. J. G.; Östlund, R. E.; Nilsson, C. A.

Byggmästare

(3,900—4,560 kr.; ej å stat).

Morell, J.; Blom, K. G.

Maskinmästare

(4,500 kr.; ej å stat).

Peterson, S. G.

Korrespondent

(3,600 kr.; ej å stat).

Lindblom, N. E.

Bokförare och förrådsbokhållare

(ej å stat).

Eklund, O. T. (se vidare Värtagasverket).

Kontorsskrivare

(1,800—3,000 kr.; ej å stat).

Medén, G. F.; Holmberg, N. E.

Dessutom en *timskrivare* och 202 *arbetare* vid 1917 års början.**Gasverkets läkare.**

Svensson, F., Drottninggatan 88 B, C.; rt. 29 40; st. 228; mottagningstid: 8—9 och 2,30—3,30.

Elektricitetsverken.*Adresser, telefoner m. m. se nedan.*

På grund av motion, väckt 1887 inom stadsfullmäktige, inkom gasverksstyrelsen i oktober 1889 med förslag till anläggning av ett elektricitetsverk för större delen av Norrmalm, avsett till en början för endast 10,000 lampor, men för en framtida utvidgning till 30,000 lampor. Kostnadsförslaget slutade på 1,500,000 kr. Detta förslag antogs av stadsfullmäktige den 13 december 1889. Sedan tomten nr 6 i kvarteret Hästen med adress nr 38 vid Regeringsgatan blivit inköpt för 360,000 kr., antogs stadsfullmäktige i december 1890 ett förslag, som avsåg stationens utförande

för 5,000 samtidigt brinnande lampor och ett ledningsnät för 10,000 lampor. Kostnaden för detta förslag beräknades till 1,604,000 kr. Den 1 september 1892 öppnades Brunkebergverket — såsom stationen kallades — officiellt, och då voro 1,024 glödlampor inkopplade. Verket utvidgades sedermera väsentligt i mån av behov. Under åren 1911—1912 borttogos ångmaskinerna, och ombyggdes verket till enbart understation.

Den 1 juni 1900 biföll stadsfullmäktige gasverksstyrelsens hemställan att, på det att hela staden måtte kunna förses med elektrisk ström för lyse och kraft, låta utföra ett ångkraftverk i Hjorthagen — den blivande elektriska huvudstationen vid Värtan — med därtill hörande understationer och ledningsnät för en approximativt beräknad kostnad av 8,039,000 kr.

Det nya elektricitetsverket vid Värtan med dess understationer i staden blev i det närmaste fullbordat till sin första utbyggnad under år 1903 och började sin verksamhet den 30 september samma år, då ström för första gången utsläpptes från Tulestationen. Kronobergsstationen började sin verksamhet den 14 oktober s. å. och Katarinastationen den 3 november s. å. Till Brunkebergverket levererades ström från Värtaverket första gången den 28 november s. å. Djurgårdsstationen färdigbyggdes 1906, Enskedestationen 1911, Nybohovstationen och Lillsjöstationen 1914.

Under år 1905 inköptes två vattenfall, Tamms- och Kvarnsforsarna i Dalälven för c:a 1,150,000 kr. för en blivande kraftstation benämnd Untraverket, varå arbetet 1912 påbörjades.

Stat år 1917. Utgifter: 9,894,400 kr. (däraf 2,060,000 kr. till utvidgningar); inkomster: 9,306,100 kr. Odisponerad vinst för 1915 att inbetalas till drätselnämndens första avdelning 1,296,083: 02 kr.

Överingenjör (0).

Decker, A., Tulegatan 13, Va.; rt. 85 54, 98 26 st. 93 84, 98 55; mottagningstid: 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Byråingenjörer (15).

Widström, A. D.; Alm, J. E., tjl.; t.jf. Laurell K. J.

Elektricitetsverkets kansli.

Tulegatan 13, Va., rt. 85 54, 98 26; st. 93 84, 98 55; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Kanslist (10).

Lindqvist, C. E. O.

Kontorsskrivare

(1,500—1,800 kr.; ej å stat).

Ålsén, E. D. J.; Åberg, P. H. E.

Ges.

Kontorsbiträden (5)

(stenografer och maskinskriverskor).

Ahlberg, Lydia Ch.; Nyquist, Karin J.

Dessutom växlande antal extra skrivbiträden och fem expeditionsvakter.

Driften.

Tulegatan 13, Va.; rt. 85 54, 98 26; st. 93 84, 98 55; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör (17).

Richson, E. H.; mottagningstid: 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjörer.

Andreason, E. M. (14); Dahl, A. M. (13).

Ritare

(1,800—3,060 kr.; ej å stat).

Wretling, J. A.; Ericson, E. G.; Björnsell, N. I.; Tomtlund, A. O.; Lundin, G. E.

Förste verkmästare (11).

Andersson, A. L. (verkstäderna); Nilsson, K. E. (driften).

Verkmästare (10).

Neveling, A. A. L. (ackumulatorbatt.); Englund, N. E. (driften).

Värtaverket.

Värtan; kontoret: rt. 74 24, st. 51 84; maskinrummet: rt. 136 47, st. 64 14; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Maskiningenjör (16).

Lindblad, B. E.

Elektroingenjör (14).

Holmberg, K. R.

Övermaskinist (11).

Mattson, F. L. L.

Biträdande övermaskinister (10).

Helin, J. A.; Schjörling, Y. G

Bokhållare (10).

Ericsson, K. E. M., tjl., tf. föreståndare för Untraverkets kameral- och förrådskontor, tjf. Ström, N. D., förrådsbokhållare (se nedan).

Kontorsskrivare (9).

Holmgren, K. A.

Kontorsskrivare

(1,500 kr.; ej å stat).

Lagerquist, K. H.

Kontorsbiträde

(2,000 kr., ej å stat).

Gummesson, O.

Tulestationen.

Tulegatan 9 & 11, Va.; st. 197 57.

Stationsförmän

(2,880—3,060 kr.; ej å stat).

Sund, G. B.; Nyberg, J. W.

Brunkebergsstationen.

Regeringsgatan 38, C.; st. 207 18.

Stationsförmän

(2,880—3,060 kr.; ej å stat).

Ericson, J. V.; Elmers, F. J. E.

Kronobergsstationen.

Kungsholmsgatan 29, K.; st. 167 06.

Stationsförmän

(2,580—3,060 kr.; ej å stat).

Lindberg, C. A.; Nyberg, F. G.

Katarinastationen.

Kapellgränd, Sö.; st. 137 76.

Stationsförmän

(2,880—3,060 kr.; ej å stat).

Eriksson, K. E.; Carlsson, B. M.

Djurgårdsstationen.

Djurgården; st. 48 23.

Stationsförmän

(2,940 kr.; ej å stat).

Björkman, G. D.

Enskedestationen.

Enskede; st. 34 43.

Stationsförmän

(2,940 kr.; ej å stat).

Steen, B. T.

Nybohovstationen (Brännkyrka).

Liljeholmen; st. 18 90.

Stationsförmän

(2,580—2,760 kr.; ej å stat).

Lindström, G. H.; Gällstedt, V. E.

Lillsjöstationen (Bromma).

Kungsholms villastad; st. 8 20.

Stationsförmän

(2,220—2,580 kr.; ej å stat).

Lindohf, I. H.; Johansson, F. A. A.

Distributionen.

Tulegatan 13, Va.; rt. 85 53, 95 53; st. 77 12, 77 44; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör (16).

Wallér, C. H.; rt. 85 53; st. 77 12; mottagningstid: 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjörer.

Klingberg, K. Hj., Ringström, R. G. (13); Dalén, G. E. A. (12); Engström, T. G. (11).

Ritare

(4,000 kr.; ej å stat).

Södersten, Th. C. Hj.

Förste verkmästare (11).

Ohrling A. V.

Verkmästare (10).

Anderson, S. G.; Björkman, J. E.

Förste kontorsskrivare (11)

Sundstrand, G. D.

Kontorsskrivare.

Lindqvist, G. H. (9); Ramberg, J. S., Thunholm, D. N. V., Spång, P. E. (8); Wirén, K. G. (7).

Kontorsskrivare

(1,200—2,400 kr.; ej å stat).

Grandell, J. G.; Lindquist, C. G. A.; Kristoffersson, J.; Eriksson, N. G. J.; Johansson, J. E.; Guldbbrand, S. G.; Holmberg, O.; Wisell, E. B.; Gustafson, K. F.; Linn, O. G. A.; Hellgren, H. M.

Dessutom en *expeditionsvakt*.

Ackvisitionsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; rt. 98 26; st. 98 55.

Ingenjör

(för ackvisition och i samband därmed stående utredningar).

(Högst 600 kr. pr månad; ej å stat).

Rahm, C. O.

Elektricitetsverkets utställning.

Regeringsgatan 38, C.; rt. 66 27; st. 10 02.

Vakthavande

(3,500 kr.; ej å stat).

Nissar, J. W.

Expeditionen för avläsning och uppbörd.

Tulegatan 13, Va.; rt. 16 19; st. 9 80; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Inspektör för avläsning och uppbörd (12).

Eckerström, L. A.; rt. 16 19; st. 9 80.

Bokhållare (10).

Österman, G. H.

Bokhållare

(3,240—3,540 kr.; ej å stat).

Gustafsson, K. G. A.; Östervall, C. J. (se nedan).

Kontorsskrivare.

Östervall, C. J., tj., tf. bokhållare (se ovan), Ericsson, G. E., Gustafsson, K. G. A., tj., tf. bokhållare (se ovan), Mathson, A. W. L. (9); Hodell, F. E. B., Wetzdorf, K. E. B. (8).

Kontorsskrivare

(1,500—1,800 kr.; ej å stat).

Kjellqvist, F. J. H.; Rydberg, W. O.; Millstein, O. F. M.; Löfgren, K. R.; Jakobi, G. E. G.; Andersson, E. P. V.; Land, O. E.

Kontorsbiträden (5).

Johannisson, Elsa E.; Jansson, Nanna L.; Roggen, Hjärdis S. M.; Nordström, Anna M.; Nilsson, Ahlid J. G.

Dessutom sjutton *inkassare* med arvode av dels 1,200 kr. pr år jämte 4 ålderstillägg å 200 kr., dels ackordsersättning och provision; två *extra inkassare* med ett arvode av 1,620; en *inspektionsavläsare* med ett arvode av 3,000 kr.; tolv *avläsare* med arvode av 1,900 kr. jämte 2 ålderstillägg å 300 kr. (enl. äldre lönebestämmelser); tio *avläsare* med arvode av dels 1,000 kr. pr år jämte 5 ålderstillägg å 200 kr., dels ackordsersättning; åtta *extra avläsare* med ett arvode av 1,500 kr.; samt en *expeditionsvakt*.

Räkenskaps- och kassakontoret.

Tulegatan 13, Va.; rt. 16 19; st. 9 80; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste bokhållare (12).

Ahlström, J. G.

Bokhållare och kassör (10).

Carlsson, A. T.

Bokhållare (10).

Schalin, A. V. (tjänstgör i kassan vid huvudkontoret).

Kontorsskrivare.

Bergwall, C. T., Ullman, P. R., Fagerell, J. V. W. (9); Nyström, K. T. (8).

Dessutom en *expeditionsvakt*.

Förrådskontoret.

Tulegatan 13, Va.; rt. och st. 97 64; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Bokhållare (10).

Nylén, A. E., tf.

Förrådsbokhållare (9).

Ström, N. D., tj., tf. bokhållare vid Värtaelektricitetsverket, *tj. Magnuson*, E. A., kontorskrivare (se nedan).

Ges.

Ges.

Kontorsskrivare.

Sörling, P. G. O. (9); Magnuson, E. A., tf. för-
rådsbokhållare (se ovan), Trotz, G., tj., extra
kontorsskrivare vid Untrakontoret (se nedan),
Tiberg, D. (8); Anderson, J. A. T. (7).

Kontorsskrivare

(1,500—2,000 kr.; ej å stat).

Söderlind, R. D.; Söderberg, K. S.; Johanson,
J. K.; Broström, T.

Dessutom en *expeditionsvakt*.

Husbyggnadsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; rt. 85 54, 98 26; st.
93 84, 98 55; expeditionstid: 9—5; lördagar
och helgdagsaftnar 9—2.

Byggnadschef.

Enblom, F. (se nedan under vattenkraftsbyggnaden).

Arbetschef

(6,000 kr.; ej å stat).

Sundstrand, C. K.

Arkitekt

(högst 6,000 kr.; ej å stat).

de Frumerie, G.

Byggmästare

(4,800 kr.; ej å stat).

Hultman, C. V.

Ritare

(2,100—3,600 kr.; ej å stat).

Andersson, G. N.; Wale, C. J.; Bruzelius, E. M.;
Sundstrand, E. J.

Vattenkraftsbyggnaden.

Byggnadskontoret i Stockholm.

Tulegatan 13, Va.; rt. 85 54, 98 26; st.
93 84, 98 55; expeditionstid: 9—5; lördag-
ar och helgdagsaftnar 9—2.

Byggnadschef

(9,000 kr.; ej å stat).

Enblom, F.; mottagningstid: 2—3; lördagar och
helgdagsaftnar 1—1,30.

Byrdåingenjör

(6,000 kr.; ej å stat).

Swenson, G. C. W.

Ingenjörer

(3,000—5,400 kr.; ej å stat).

Karlsson, K. I.; Alin, Å. L.; Edlund, C. S. H.

Ritare

(1,620 kr.; ej å stat).

Ohlsson, G. B.

Untrakontoret.

Postadress Orrskog; rt. Tierp 57.

Arbetschef

(10,000 kr. jämte bostad m. m.; ej å stat).
Berggren, G.

Ingenjörer

(3,900—7,500 kr. jämte bostad m. m.; ej å
stat).

Bucht, P. H.; Lundquist, H. R.

Föreståndare för kameral- och förrådskontoret

(4,500 kr. jämte bostad m. m.; ej å stat).

Ericsson, K. E. M. (se ovan)

Kontorsskrivare

(2,400 kr. jämte bostad m. m.; ej å stat).

Trotz, G. (se ovan); Bergendorff, F. G.

Kontorsbiträden

(1,320—1,500 kr.; ej å stat).

Schwening, Valborg M; Schwening, Lily E.

Kraftledningsbyggnaden Untra—Stock- holm.

Tulegatan 13, Va.; rt. 98 26; st. 98 55.

(Sorterar direkt under överingenjören.)

Ingenjör

(8,000 kr.; ej å stat).

Hansson, P.

Elektricitetsverkets läkare.

(Jfr sid. 54.)

Svensson, F. L.; Drottninggatan 88 B, C.; rt.
29 40; st. 82 28; mottagningstid: 8—9;
Palmqvist, N. L.; Tierp (för Untrakraftverks-
byggnaden).

Belysning av gator och allmänna platser.

Gas- och elektricitetsverken ombesörja belys-
ningen av gator och allmänna platser. Belys-
ningen sker dels med gas, dels med elektricitet
och dels med fotogen.

Lykttändarpersonalen ombesörjer gas- och olje-
belysningen; den elektriska belysningen skötes
av elektricitetsverkets montörer. Staden är in-
delad i åtta lykttändardistrikt, vart och ett med
sin förman och 9 å 20 lykttändare (se nedan).

Längsta lystiden är den 25 december, då
lyktorna tändas kl. 3,45 e. m. och släckas kl.
8,30 f. m.

Stat år 1917. Gasbelysningen: Ut-
gifter (förutom gasförbrukning, ränta och amor-
tering): 275,000 kr.; inkomster (av drätsel-

nämnden): 640,000 kr. Oljebelysningen: Utgifter (jfr ovan): 85,000 kr.; inkomster (jfr ovan): 85,000 kr. Elektricitetsbelysningen: Utgifter (jfr ovan): 30,000 kr.; inkomster (jfr ovan): 122,000 kr.

Avlöningar m. m. Förmän: 2,400—2,520 kr. Lykttändare: 1,500—1,860 kr.

Lykttändardistriktet.

1. distriktet.

Vaktrum: Västmannagatan 49, *Va.*

Personal: 1 förman och 14 lykttändare.

2. distriktet.

Vaktrum: Skepparegatan 34, *Ö.*

Personal: 1 förman och 14 lykttändare.

3. distriktet.

Vaktrum: Pilgatan 46, *K.*

Personal: 1 förman och 20 lykttändare.

4. distriktet.

Vaktrum: Trångsund 4, *St.*

Personal: 1 förman och 15 lykttändare.

5. distriktet.

Vaktrum: Kocksgatan 20, *Sö.*

Personal: 1 förman och 13 lykttändare.

6. distriktet.

Vaktrum: Hornsgatan 92, *Sö.*

Personal: 1 förman och 13 lykttändare.

7. distriktet.

Vaktrum: Regeringsgatan 105, *C.*

Personal: 1 förman och 16 lykttändare.

8. distriktet.

Vaktrum: Lövholmen, Liljeholmen.

Personal: samma förman som i 6. distr. och 9 lykttändare.

Inalles sålunda 7 förmän och 114 lykttändare; dessutom äro anställda 5 sifonpumpare.

Gaslednings- och elektricitetsentreprenörer.

För utförande och reparation av gas- och elektricitetsledningar har styrelsen över Stockholms gas- och elektricitetsverk till entreprenörer antagit vissa personer och firmor, och äger icke någon annan att befatta sig med dylika ledningar, avsedda för begagnande av gas eller elektricitet från stadens verk.

Gasledningsentreprenörerna äro för närvarande till antalet 26 och elektricitetsentreprenörerna 12. För namn och adresser m. m. hänvisas till nedanstående förteckning (firmainnehavarna äro ej i egenskap av entreprenörer upptagna i kommunalkalenderns personalavdelning).

Gasledningsentreprenörer.

AB. Beskow & C:o; Högbergsgatan 30 A, *Sö.*; rt. 20 25; st. 37 77.

AB. Clausens Gas- och Vattenledningsaffär; Tunnelgatan 16, *C.*; rt. 25 98; st. 72 88.

AB. A. Conilton; Kungsgatan 84, *K.*; rt. 65 89; st. 61 75.

AB. Fahnehjelm & C:o; Klarabergsgatan 42, *C.*; rt. 2 38; st. 25.

AB. M. Faerden; Kungstensgatan 10, *Va.*; rt. 34 14; st. 119 80.

AB. Gas, vatten och värme; Oxtorgsgatan 7, *C.*; rt. 26 81; st. 78 21.

AB. Installatör; Norrlandsgatan 9, *C.*; rt. 31 20; st. 62 88.

AB. Jurell & Nordstedt; Adolf Fredriks kyrkogata 2, *C.*; rt. och st. 57 44.

AB. J. M. Lundholm; Hornsgatan 74 A, *Sö.*; rt. och st. 30 98.

AB. P. Naumburg & C:o; Norrlandsgatan 24, *C.*; rt. 11 75; st. 46 68.

AB. P. A. Sjögren; Mästersamuelsgatan 16, *C.*; rt. 5 26; st. 85 49.

Ahnner, Harald; Riddaregatan 17, *Ö.*; rt. och st. 46 84.

Berggrens, E. E., Eftr., AB.; Sibyllegatan 41, *Ö.*; rt. 20 74; st. 42 20.

Billmans fabriks- och handels AB.; Regeringsgatan 88, *C.*; rt. 48 11; st. 44 80.

Brodd, L. J.; Granvägen 13, Gröndal, st. Gröndal 20 (endast för Liljeholmen).

Carlssons, C. A., söner; Hornsgatan 35, *Sö.*; rt. 7 26; st. 34 96.

Hellmér, Bröderna; Hagalundsvägen 34, Hagalund; st. Hagalund 1 36 (endast för Hagalund).

Lindqvists, C. B., rörledningsaffär; Kammakaregatan 29, *C.*; rt. 68 27; st. 95 43.

Ljunghberg, J. A., & C:o; Skärgårdsgatan 9, *St.*; rt. 2 62; st. 27 19.

Rundquist, A., & C:o, AB.; Regeringsgatan 39, *C.*; rt. 3 03; st. 46 09.

Rörlednings AB. Montör; Lästmakaregatan 12, *C.*; rt. och st. 54 52.

Sjögren, Axel & C:o, AB.; Mästersamuelsgatan 34, *C.*; rt. 29 33; st. 73 44.

Svensson, A. G.; Svalgränd 6, Sundbyberg; st. Sundbyberg 3 45 (endast för Sundbyberg och Lilla Alby).

Sylvan, Herman; Dalagatan 2, *C.*; rt. 33 91; st. 95 26.

Undin & Gustafsson; Mästersamuelsgatan 27, *C.*; rt. 26 76; st. 42 18.

Widebørgs, Sven, Eftr., K. Elmén; Bryggaregatan 12, *C.*; rt. 50 46; st. 74 06.

Ges.

Ges. Elektricitetsverkets entreprenörer.

A. E. G., Elektriska AB.; Karduansmakaregatan 9, C.; rt. och st. »A. E. G.»

Allmänna Svenska Elektriska AB.; Malmstorgsgatan 5, C.; rt. och st. »Asea»; Drottninggatan 42, C.; rt. och st. »Asea»; Hornsgatan 10, Sö.; rt. och st. 39 78; Norrlandsgatan 1, C.; rt. 73 63; st. 54 55.

Anderssons, John, Elektrotekn. byrå eftr.; Klara-bergsgatan 56, C.; rt. 1 08, 42 08; st. 213 13, 80 32, 94 13.

von Brömssen, Adolph, Ingeniörsfirma; Kungsgatan 56, C. (Endast för hissar); rt. 114 64; st. 297 45.

Elektriska bolaget Poijes & Wettermark; Regeringsgatan 31, C.; rt. 85 69; st. 56 51.

Graham Brothers; Norr Mälarstrand 34, K.; rt. »Graham Brothers»; st. »Graham Brothers»; Kungsgatan 56, C.; rt. »Graham Brothers»; st. 22 62.

Heilborns, Aug., Elektricitetsbyrå; Drottninggatan 55, C.; rt. 17; st. 58 00, 253 95.

Lalander & Friberg, AB.; Kungsgatan 56, C.; rt. 105 36; st. 46 24.

Luth & Roséns Elektriska AB:s filial; Regeringsgatan 9, C.; rt. 45 50, 52 28; st. 1 08, 83 62; Norrtullsgatan 8, Va.; rt. 203 90; st. 9 21.

Löfquist, Hjalmar; Birgerjarlsgatan 23, C.; rt. 503; st. 63 57, 76 10.

Nya Förenade Elektriska AB., se Allmänna svenska elektriska aktiebolaget.

Siemens-Schuckert, Elektriska AB.; Kaptensgatan 6, Ö.; rt. »Siemens»; st. 50 90.

Kyrkogårdsnämnden i Stockholm

och i samband därmed stående institutioner.

Kyrkogårdsnämnden.

Storkyrkobrinken 16, St.; rt. 50 33; st. 28 66; sessionsdag: andra fredagen i varje månad.

I äldsta tider hade de olika församlingarna sina särskilda begravningsplatser under och omkring kyrkorna. De gamla kyrkogårdarna inom staden blevo emellertid i mån av befolkningens tillväxt otillräckliga och denna omständighet i förening med insikten om de hygieniska vådorna av begravningar inom städerna åstadkom en framtällning till kungl. maj:t, att åt staden finge »till evärdeligt bruk och nyttjande» upplåtas från Karlbergs kungsgård ett område till allmän begravningsplats för Stockholms församlingar. Denna begäran bifölls 1815, men kom den s. k. »äldre kyrkogårdar utanför Norrtull» (5.68 har) först att begagnas endast av Storkyrkoförsamlingen; i den mån övriga församlingars kyrkogårdar befunnos för dem otillräckliga blevo emellertid även dessa församlingar delaktiga i begravningsplatsen, som också därför efter hand, i synnerhet på 1860- och 1870-talen, huvudsakligen genom av Stockholms stadsfullmäktige gjorda markförvärf, utvidgades till att omfatta 62 har, utgörande den nuvarande norra begravningsplatsen. En annan begravningsplats bereddes utanför Skanstull 1831, då från egendomen Enskede upplåts på arrende ett område, den numera s. k. »äldre södra begravningsplatsen». År 1890 inköptes från Enskede ett område om 14.80 har, vilket 1895 invigdes till kyrkogård och benämndes »södra begravningsplatsen». Denna plats utvidgades år 1912 med 77.90 har dels genom inköp, dels genom övertagande av under lantegendomsnämndens förvaltning stående mark.

Förvaltningen av den utanför Norrtull belägna begravningsplatsen ombesörjdes först av Storkyrkoförsamlingen, sedermera av dess och Klara församlings kommitterade, vilka fr. o. m. 1861 kallade sig »förvaltningen av huvudstadens utom norra tullen belägna begravningsplats». Efter många års förhandlingar fick frågan om huvudstadens begravningsplatsers förvaltning sin slutliga lösning genom inrättande av kyrkogårdsnämnden, som enligt kungl. förordning av 1886 vårdar och förvaltar de Stockholms kommun tillhöriga kyrkogårdar ävensom enligt kungl. brev s. å. övertog vårdan av den äldre kyrkogården utanför Norrtull.

Kyrkogårdsnämnden utgöres av fyra av stadsfullmäktige samt fyra genom kyrkostämmornas i de territoriella församlingarna elektor för två

år i sänder valda ledamöter. För ledamöterna utses för samma tid av stadsfullmäktige fyra och av församlingarnas elektorer likaledes fyra suppleanter. Var och en av de territoriella församlingarna utser å kyrkostämman två församlingens medlemmar att deltaga i valet av församlingarnas ledamöter och suppleanter i nämnden. Dessa sålunda utsedda personer sammanträda på överståthållarens kallelse och verkställa sistnämnda val. Nämnden utser själv sin ordförande för två år i sänder. När överståthållaren är tillstädes, föres ordet av honom. På nämndens förslag bestämma stadsfullmäktige, vilka tjänstebiträden nämnden skall hava till sitt förfogande. Plan för ordnande av kyrkogård eller del därav prövas av stadsfullmäktige. De pris och övriga villkor, som skola ligga till grund för upplåtelse av gravställen åt enskilda, skola jämväl av stadsfullmäktige bestämmas. Nämndens förvaltning och räkenskaper granskas för varje år av fyra revisorer, av vilka stadsfullmäktige äga att utse två; de övriga två utses av elektorerna, som av de territoriella församlingarna väljas. Stadsfullmäktige bestämma över ansvarsfrihet.

Förordningar m. m. K. förordningen om kyrkogårdsnämnd i Stockholm den 29 april 1886. K. instruktionen för kyrkogårdsnämnden i Stockholm den 29 april 1886. K. brevet den 27 aug. 1886 ang. den gamla kyrkogårdens utanför Norrtull överlämnande till kyrkogårdsnämndens vård och förvaltning. Instruktion för den hos kyrkogårdsnämnden anställda sysslomannen (kamreraren), av nämnden antagen den 17 juli 1908. Bestämmelser rörande Stockholms stads begravningsplatser den 29 oktober 1912. Rörande arbets- och löneförhållanden hos kyrkogårdsnämnden äro bestämmelser utfärdade av nämnden den 11 juli och 25 aug. 1916.

Stat år 1917. Utgifter: 513,900 kr. Inkomster: 513,900 kr.

Kyrkogårdsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Norström, E. G., f. d. kanslisekreterare (som led. vald av församlingarnas elektor).

Övriga ledamöter.

Björling, J., folkskollärare, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).

Dahl, F. G. A., f. d. förste intendent, professor (vald av församlingarnas elektor).

Eklund, K. A., kyrkoherde (vald av församlingarnas elektor).

- Kn.** **Elméus**, C. K. J., arkitekt, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
Lind, G. H., trädgårdsdirektör, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
Lundström, K. B., grosshandlare (vald av stadsfullm.).
Pihl, A. G., trädgårdsdirektör (vald av församlingarnas elektor).

Suppleanter.

- Carlson**, G., f. d. kansliråd (vald av stadsfullm.).
Curman, J. S., professor (vald av församlingarnas elektor).
Ericsson, A. V., distriktsläkare (vald av församlingarnas elektor).
Geijer, B. O., grosshandlare (vald av församlingarnas elektor).
Lallerstedt, E. J., arkitekt, professor (vald av stadsfullm.).
Schultén, O. W., grosshandlare (vald av församlingarnas elektor).
Ström, O. F., förlagschef, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
Tigerschiöld, H. E., kansliråd, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).

Sekreterare

(1,200 kr.; ej å stat).

Norström, C.

Kyrkogårdsnämndens revisorer.

(För granskning av 1916 års förvaltning.)

- Djurling**, E. W., konsul (utsedd av församlingarnas elektor).
Forssberg, E. V., kamrerare, stadsfullm. (utsedd av församlingarnas elektor).
von Koch, G. H., redaktör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).
Rissén, Hj. R., tulltjänsteman (utsedd av stadsfullm.).

Kyrkogårdsnämndens expedition.

Storkyrkobrinken 16, St.; rt. 50 33; st. 28 66; expeditionstid: 10—2; mars—april även 6—8 e. m.

Stat år 1917. Utgifter: 36,190 kr.

Kamrerare

(14, nuv. innehavaren kvarstår å övergångsstat).
Hellström, K. G., träffas 9—10, 1—2.

Kontorsskrivare och kassör, tillika expeditionshavande vid norra begravningsplatsen (10).

Ekblom, H. M. (se nedan).

Kontorsskrivare och kontrollant (9).

Göransson, K. H.

Trädgårdsmästare (10).

Wahlberg, J. A., st. 589 (norra begravningsplatsen).

Kontorsskrivare och ritare (8).

Ekman, O. N. V.; st. Haga 18 (norra begravningsplatsen).

Expeditionsbiträde

(1,500 kr.; ej å stat).

Carlsson, Gerda M.

Vaktmästarbiträde (1).

Eriksson, K. S.

Stockholms stads norra begravningsplats.

Utanför Norrtull; st. 5 88.

Stat år 1917. Utgifter: 369,730 kr.; inkomster: 359,800 kr.

Expeditionshavande (10).

Ekblom, H. M., st. 5 88, träffas 4—5 (se ovan).

Dödgrävarförman (8).

Carlsson, A. E., st. 5 88.

Trädgårdsförman (8).

Joëlsson, J. G.

Gravskötarförmän

(1,440—1,940 kr. jämte fri bostad och värme; ej å stat).

Sandberg, C. A.; **Källbom**, Th.; **Jacobsson**, G. E.

Orangör.

(1,940 kr. jämte fri bostad och värme; ej å stat).

Pettersson, A. A.

Grindvakt (4).

Pettersson, C. G.

Läkare

(300 kr.; ej å stat).

Hellström, T. G.

Dessutom *arbetare* (vintern 52, sommaren 112) och *arbeterskor* (vintern 3, sommaren 203) samt 20 *dödgrävarare*.

Stockholms stads södra begravningsplats.

Utanför Skanstull; st. Enschede 14.

Stat år 1917. Utgifter: 107,980 kr.; inkomster: 85,000 kr.

Förman (8).

Almroth, P. F.

Läkare

(150 kr.; ej å stat).

Klingberg, A. F.

Grindvakt

(300 kr.; ej å stat).

Öberg, C. G.

Dessutom *arbetare* (vintern 8, sommaren 16) och *arbeterskor* (vintern inga, sommaren c:a 37) samt 6 *dödgrävarare*.

Stockholms folkskoledirektion (och barnavårdsnämnd)

jämte i samband därmed stående institutioner.

Folkskoledirektionen.

*Fredsgatan 9, C.; rt. 92 07; st. 285 57;
sessionstider obestämda.*

Ända till och med år 1861 skötte var och en av huvudstadens församlingar sitt folkskoleväsende oberoende av de övriga. Församlingen utgjorde ett skoldistrikt. Den 27 september 1861 erhöll emellertid Stockholms stad en särskild stadga angående folkundervisningen. Enligt denna stadga skulle folkskoleväsendet i det stora hela utgöra en detta samhälles gemensamma angelägenhet, vars förvaltning handhades dels av en för samtliga folkskolor tillsatt överstyrelse, dels av de territoriella församlingarnas skolråd. Centralisationen har med bibehållande av detta förvaltningssätt blivit än fullständigare genomförd fr. o. m. 1904 genom lagarna angående ändrad lydelse av några §§ i förordningen om kyrkostämman, kyrko- och skolråd i Stockholm och angående folkskoleväsendet därstädes den 15 maj 1903. Kostnaderna beslutas och utgöras numera på sätt som om kommunalutskylder är stadgat; dock blev från de samtidigt lämnade bestämmelserna om övertagandet å angivna villkor av församlingarnas lokaler för folkskolan undantagen församling, som ej ville ingå på dessa villkor. Undantagsrätten har endast tagits i anspråk av Klara församling.

Efter inrättandet från och med år 1914 av en statens folkskoleöverstyrelse, har den kommunala överstyrelsen för folkskolorna i Stockholm till undvikande av namnförväxling erhållit benämningen »*Stockholms folkskoledirektion*».

Sedan kungl. maj:t genom nådigt brev den 9 oktober 1914 föreskrivit, att riket från och med den 1 januari 1915 skulle tillsvidare med avseende å inspektion av folkskoleväsendet vara indelat i 34 inspektionsområden, därvid Stockholms stad hänförs till Upplands södra inspektionsområde samt kungl. maj:t genom nådig kungörelse samma dag utfärdat bestämmelser angående inspektion av folkskoleväsendet i stad, som ej deltagar i landsting, har kungl. maj:t på framställning av folkskoledirektionen genom nådigt beslut den 12 mars 1915 medgivit, att Stockholms stad må jämlikt nämnda kungörelse tillsvidare under fem år, räknat från och med den 1 januari 1915, på vissa villkor vara befriad från inspektion av sitt folkskoleväsende genom statens folkskoleinspektör, dock att denna befrielse icke skall gälla granskningen och vits-

ordandet av folkskoledirektionens ansökningar om statsbidrag.

Direktionens ledamöter väljas av skolråden, Stockholms stads konsistorium och stadsfullmäktige sålunda, att varje skolråd, ävensom konsistorium väljer en ledamot, samt stadsfullmäktige bland stadens vid stadsfullmäktigval röstberättigade invånare (alltså även kvinnor) välja lika många ledamöter som hela antalet av de utav skolråden valda. Ledamot i direktionen väljes för en tid av två år och kan återväljas. Ordinarie val äger rum för Storkyrkoförsamlingens, Klara, Adolf Fredriks, Jakobs, Katarina, Maria och Bromma församlingars skolråd för år med jämnt årtal och det därpå följande samt för övriga för år med udda årtal och det därpå följande. Direktionen utser inom sig för varje kalenderår ordförande och vice ordförande. Enligt kungl. kungörelse den 15 december 1905 äger folkskollärarkåren i Stockholm att utse en representant att närvara vid direktionens sammmanträden med rättighet att deltaga i överläggningarna, men ej i besluten och att få till protokollet antecknad avvikande mening. Lärarkårens representant får dock ej deltaga i behandlingen av frågor rörande lärares skiljande från tjänsten eller extra lärares entledigande.

För den årliga granskningen av direktionens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige fem revisorer.

Direktionen äger (enligt lagen den 29 juni 1908 om ändring av § 4 i lagen ang. folkskoleväsendet i Stockholm) att åt särskilda inom densamma utsedda nämnder, envar bestående av minst fem personer, överlämna att å dess vägnar fatta beslut i vissa ärenden. Direktionen har med anledning härav för behandling av folkskoleärenden tillsatt en undervisningsnämnd, en ekonominämnd och en skolhusnämnd.

Undervisningsnämnden äger besluta rörande tjänstledigheter och förordnanden i vissa fall, tillstånd för lärare att kvarstå i tjänst, skolbäckers antagande på försök, utdelning av understöd till främjande av folkskolebarns studier samt förbereder i övrigt ärenden av pedagogisk natur till föredragning hos direktionen.

Ekonominämnden äger besluta ang. tillämpning av gällande lönerementen i vissa fall, upplåtelse av skollokaler samt mindre ärenden av ekonomisk natur. I övrigt förbereder denna nämnd alla ekonomiärenden, som föredragas hos direktionen.

Fd. Skolhusnämnden äger fatta beslut rörande underhållsarbeten å skolhus och skolgårdar samt förbereder frågor om skoltomter och skolhusbyggnader.

Sedan stadsfullmäktige den 11 december 1911 beslutit upprättande av praktiska yrkesskolor samt tills vidare uppdragit högsta ledningen av dessa skolor åt direktionen, som i sin ordning äger utse en särskild yrkesskolennämnd, har direktionen utsett en sådan nämnd, bestående av fem personer, vilken nämnd enligt särskild instruktion äger beslutanderätt å direktionens vägnar rörande ärenden angående de under direktionen lydande yrkesskolorna, i den mån icke dessa ärenden skola avgöras av de särskilda yrkesskolornas styrelser eller äro av natur att skola av nämnden beredas för föredragning inför direktionen.

Dessutom utser direktionen inom sig kassaförvaltare samt ombud att närvara vid lärarprov.

I varje territoriell kyrkoförsamling i Stockholm skall finnas ett skolråd. Församlingens kyrkoherde är ordförande i skolrådet. Ledamöter i skolrådet väljas till lämpligt antal, dock icke understigande fem, av församlingen å kyrkostämman för två år i sänder. Även kvinna är valbar. Skolrådet väljer inom sig för varje år en vice ordförande.

Församlings skolråd har till uppgift att genom framställningar till direktionen m. m. söka främja folkskoleväsendets utveckling såväl inom staden i dess helhet som särskilt inom församlingen. Skolrådet avgiver utlåtande vid tillsättande av ordinarie lärarbefattningar och utfärdar även, efter vederbörande överlärares hörande, tjänstgöringsbetyg åt lärare.

Direktionen är tillika barnavårdsnämnd i Stockholm enligt lagen ang. uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902. Med stöd av § 2 i nämnda lag, sådan denna § lyder genom lag den 25 juni 1909, har direktionen uppdragit handläggningen av i barnavårdslagen avsedda ärenden åt en särskild nämnd (barnavårdsnämnd i inskränkt bemärkelse). Vissa barnavårdsärenden skola dock handläggas av direktionen in pleno. Ang. direktionens verksamhet som barnavårdsnämnd se sid. 157.

Direktionen, vilken det tillkommer att anordna barnbespisningen i skolorna (se vidare sid. 144) och att utöva ledningen av densamma i dess helhet, har i enlighet med de av stadsfullmäktige den 29 december 1915 fastställda nya bestämmelserna angående barnbespisningens handhavande tillsatt en barnbespisningsnämnd, f. n. bestående av sex ledamöter, varav fyra tillhörande direktionen. Denna nämnd äger enligt av folkskoledirektionen antagna särskilda bestämmelser rörande direktionens handläggning av frågor angående barnbespisningen besluta å direktionens vägnar i samtliga hithörande ärenden med undantag av vissa frågor av prin-

cipiell natur, vilka skola av nämnden beredas för föredragning inför direktionen.

Författningar m. m. K. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 nov. 1863. K. stadgan ang. folkundervisningen i Stockholm den 8 nov. 1901 med ändringar den 15 dec. 1905, den 27 okt. 1911 den 21 nov. 1913, den 10 okt. 1914 och den 4 febr. 1916. Lag ang. uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902 med ändringar av den 29 juni 1908 och den 25 juni 1909. Reglemente för Stockholms stads folkskolor den 28 april 1903 med ändring av den 8 dec. 1911. Lag angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903 med ändringar av den 7 juli 1905 samt den 29 juni 1908. K. instruktionen för överstyrelsen för Stockholms stads folkskolor den 15 maj 1903. Instruktion för överstyrelsens för Stockholms stads folkskolor nämnder, antagen av överstyrelsen den 16 dec. 1910 med tillägg av den 31 maj 1911. Bestämmelser ang. handläggning av yrkesskoleärenden, antagna av överstyrelsen den 27 jan. 1914. Bestämmelser angående handhavandet av den med anslag av stadens medel anordnade barnbespisningen vid Stockholms folkskolor, antagna av stadsfullmäktige den 29 december 1915. Bestämmelser rörande handläggning inom Stockholms folkskoledirektion av frågor angående barnbespisningen, fastställda av folkskoledirektionen den 28 april 1916. Instruktioner för förste och andre folkskoleinspektörerna, fastställda av överstyrelsen den 25 nov. 1910. Instruktion för överlärare vid Stockholms stads folkskolor, fastställd av överstyrelsen den 7 mars 1911.

Stat år 1917. Utgifter: 6,353,260 kr., därav för barnavården 268,638:13 kr.; inkomster: 1,452,400 kr. (därav statsbidrag 1,251,000 kr.).

Folkskoledirektionens ledamöter.

Ordförande.

Palmgren, J. H. H., regeringsråd (som led. vald av Engelbrekts förs:s skolråd); träffas å direktionens lokal i regel måndagar kl. 3,30 e. m.

Vice ordförande.

***Nyström, J. F.**, lektor, stadsfullm. (som led. vald av stadsfullm.)

Övriga ledamöter.

***d'Ailly, G. A. H.**, byråchef, stadsfullm. (vald av Adolf Fredriks förs:s skolråd).

Albin, K. J. A., ingenjör (vald av Johannes förs:s skolråd).

Aurivillius, P. O. Ch., professor (vald av stadsfullm.).

Bagge, G. A., fil. lic., redaktör, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).

***Bergstedt, P.**, ingenjör, stadsfullm. (vald av Bromma förs:s skolråd).

- ***Blom**, A. P. R., ingenjör (vald av Klara förs:s skolråd).
- ***Brandel**, R. A., fil. d.r. komminister (vald av Storkyrkoförs:s skolråd).
- Broomé**, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
- ***Böhme**, A. G., prakt. läkare (vald av Jakobs förs:s skolråd).
- Eklund**, J. L., fabrikör, stadsfullm. (vald av Oscars förs:s skolråd).
- Eklund**, J. M., målarmästare (vald av stadsfullm.).
- Fåhræus**, G. R., rektor (vald av Hedvig Eleonora förs:s skolråd).
- Granér**, C. T., överlärare (vald av Brännkyrka förs:s skolråd).
- ***Johansson**, N. J. A., byggmästare (vald av stadsfullm.).
- ***Källander**, A. J., kyrkoherde (vald av konsistorium).
- ***Lagerholm**, O. W., fil. lic., f. d. fabriksidkare (vald av stadsfullm.).
- ***Larsson**, O. E., folkskollärare, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
- ***Malm**, C. G., sekreterare hos Svenska folkförbundet, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
- ***Molin**, O. E., fil. d.r. pastoratsadjunkt (vald av Maria förs:s skolråd).
- ***Nilsson**, Fr., bibliotekarie, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
- ***Persson**, P. E., överlärare (vald av Katarina förs:s skolråd).
- Quint**, Stina, redaktör, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
- Sandberg**, H. T., f. d. bokauktionskommissarie (vald av Matteus förs:s skolråd).
- Seedoff**, A. M. A., fabriksförvaltare (vald av Kungsholms förs:s skolråd).
- Ström**, O. F., förlagschef, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
- Sällström**, G. F. W., ingenjör (vald av Gustav Vasa förs:s skolråd).
- ***Wahl**, G. A., montör, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
- Wedberg** C. O. B., justitieråd (vald av stadsfullm.).
- Widerström**, Karolina O., prakt. läkare (vald av stadsfullm.).

Lärarkårens representant.

- ***Jönsson**, Maria G.; ***Stenberg**, O. (suppl.).

Folkskoledirektionens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1916 års förvaltning).

- Ekman**, V. R., tryckeriföreståndare.
- Forssberg**, E. V., kamrerare, stadsfullm.
- Hultman**, G. H., civilingenjör, stadsfullm.
- Jansson**, W. A. W., ingenjör.
- Larsson**, G., byggmästare.

Folkskoledirektionens nämnder.

Fd.

Undervisningsnämnden.

Ordförande.

Nyström, J. F.

Övriga ledamöter.

Fåhræus, G. R.; **Larsson**, O. E.; **Molin**, O. E.; **Widerström**, Karolina O.; samt vid ärenden rörande kristendomsundervisningen **Källander**, A. J.

Ekonominnämnden.

Ordförande.

Palmgren, J. H. H.

Övriga ledamöter.

Aurivillius, P. O. Ch.; **Böhme**, A. G.; **Eklund**, J. L.; **Nilsson**, Fr.

Skolhusnämnden.

Ordförande.

Sällström, G. F. W.

Övriga ledamöter.

d'**Ailly**, G. A. H.; **Bergstedt**, P.; **Blom**, A. P. R.; **Johansson**, N. J. A.; **Seedoff**, A. M. A.

Yrkesskolenämnden.

Ordförande.

Lagerholm, O. W.

Övriga ledamöter.

Albihn, K. J. A.; **Broomé**, f. Lothigius, Emilia A. K.; **Eklund**, J. M.; **Wahl**, G. A.

Barnavårdsnämnden.

Ordförande.

Wedberg, C. O. B.

Övriga ledamöter.

Brandel, R. A.; **Granér**, C. T.; **Källander**, A. J.; **Persson**, P. E.; **Quint**, Stina.

Barnbespisningsnämnden.

Ordförande.

Bagge, G. A.

Övriga ledamöter.

Malm, C. G.; **Sandberg**, H. T.; **Ström**, O. F.; **Petri**, Hj. M., syssloman; **Wedberg**, Ebba Ch., fröken.

Kassaförvaltare.

Albihn, K. J. A.; **Eklund**, J. L.

Suppleanter.

Blom, A. P. A.; **Böhme**, G. A.

Ombud att närvara vid lärarprov.

Fåhræus, G. R.; **Molin**, O. E.

Suppleanter.

Bagge, G. A.; **Brandel**, R. A.

Fd.**Bibliotekskommittén**

(för handläggning av ärenden ang. skolornas bibliotek).

Aurivillius, P. O. Ch.; **Nilsson**, Fr.; **Sandberg**, H. T.; **von Schéele**, F. A., förste folkskoleinspektör, ordf.; **Ståfelt**, P. E. (ord. lärare vid Maria folkskola); en vakant.

Tandvårdskommittén.

(Jfr sid. 143.)

Larsson, O. E.; **Lenhardtsen**, J. A. M., tandläkare; **von Schéele**, F. A., förste folkskoleinspektör; **Widerström**, Karolina O.

Folkskoledirektionens expedition.

Fredsgatan 9, C.; rt. 92 07; st. 285 57; expeditionstid: 10—12 samt 1—3; under juli och augusti 9,30—1,30.

Instruktioner. Instruktioner för kamreraren och sekreteraren hos Stockholms folkskoledirektion, antagna av direktionen den 25 febr. 1914.

Stat år 1917. Utgifter: 72,470 kr.

Kamrerare (15)

(tillika föredragande i ekonomiärenden).

Robach, E. C.; rt. 29 30; st. 89 92; träffas 2—3; under juli och augusti 10—11.

Sekreterare (13).

Wibelius, O. G. S.; rt. 92 07; st. 240 61; träffas 10—12, 1—3; under juli och augusti 9,30—1,30.

Redogörare (9).

Brunius, Augusta Ch.; rt. 92 07; st. 9 26; kassan hålles öppen 10—12 samt 1—3; under juli och augusti 9,30—1,30.

Byggnadsinspektör

(4,000 kr.; ej å stat).

Sjösten, B. F. O.; träffas å folkskoledirektionens lokal i regel måndagar 9—11 f. m. samt onsdagar 1—3 e. m.; st. 150 69.

Värmeledningsinspektör

(700 kr.; ej å stat).

Dahlgren, W.; rt. 12 84; st. 61 50 (kontoret, Strömsborg, C.).

Kontorsbiträden (5).

Höjer, Elisabeth; **Olsson**, Karin A.

Skrivbiträde (4).

Wallander, Karin J. M.

Förste vaktmästare

(6, nuv. innehavaren kvarstår å övergångsstat).

Nilsson, J.

Vaktmästare (4).

Lundberg, O. T. V.

Dessutom extra biträden.

Folkskoleinspektionen.

Fredsgatan 9, C.; expeditionstider: se nedan förste och andre folkskoleinspektören.

Vid övervakandet av folkskolornas verksamhet biträdes direktionen av vissa tjänstemän.

Förste folkskoleinspektören utövar närmast under direktionen den pedagogiska ledningen av och uppsikten över stadens folkskolor. Han skall vara närvarande vid direktionens, undervisningsnämndens och barnavårdsnämndens sammanträden och äger att deltaga i överläggningarna, men icke i besluten. Vid sidan av förste folkskoleinspektören finnes även en andre folkskoleinspektör, som skall närvara vid direktionens samt ekonominämndens sammanträden med uppgift att förbereda företrädesvis frågor av administrativ och ekonomisk natur. Slöjdinspektören och slöjdinspektrisen åligger att utöva tillsyn över undervisningen i slöjd och övervaka, att denna bedrivs enligt de grunder, direktionen fastställt. Inspektion över skolköksundervisningen tillkommer skolköksinspektrisen, som också biträder med ordnande av barnbespisningen. Gymnastikinspektörerna åligger: att genom besök i skolorna taga noggrann kännedom om gymnastikundervisningens skötande i dessa samt lämna lärare och lärarinnor nödiga råd och upplysningar, att genom föredrag inför lärarpersonalen och undervisningskurser befordra de gymnastiska övningarnas ändamålsenliga bedrivande, samt att med uppmärksamhet följa de ordnade lekövningar, som vid skolorna förekomma m. m.

Exercis- och skjutinstruktören åligger: att meddela lärarna nödig undervisning för exercis- och mälkskjutningsövningarnas rätta bedrivande, att leda de utmarscher, som varje höst företagas med 8:de klassens gossar, ävensom de tävlings-skjutningar, som i samband därmed äga rum m. m.

Instruktioner. Instruktioner den 25 nov. 1910 för förste och andre folkskoleinspektören samt den 14 dec. 1903 för slöjdinspektören, slöjdinspektrisen, gymnastikinstruktören och exercisinstruktören. (De senare äro under omarbetning.)

Stat år 1917. Utgifter: 34,970 kr.

Förste folkskoleinspektör (0).

von Schéele, F. A., professor; rt. 22 78; st. 198 86; träffas måndagar och fredagar 2—3 och onsdagar 10—11.

Andre folkskoleinspektör (16).

Jonsson, J. A., stadsfullm.; st. 89 93; träffas tisdagar och fredagar 1—2 och onsdagar 10—11.

Slöjdinspektör

(lön som folkskollärare, dessutom tilläggslön 2,200 kr. samt rätt till ett ålderstillägg).

Bergh, G.; träffas å exp., Klara folkskola, Klara södra kyrkogata 13 & 15, C., st. 193 07, onsdagar 2—3 samt i slöjdsalen, Storkyrkoförs. folkskola, Svartmangatan 22, St., st. 142 70, fredagar 1,30—3.

Slöjdinspektis

(lön som folkskollärarinnorna, dessutom tilläggslön 1,000 kr. samt rätt till ett ålderstillägg).

Blomberg, Fanny E.; st. 215 37; träffas i bostaden Banérgatan 31, *Ö.Dj.*, onsdagar 2—3 och lördagar 11—1.

Skolköksinspektis (10).

Bergström, Gertrud K. A.; rt. 219 69; st. 239 82; träffas å direktionens lokal onsdagar 2,30—3,30 och fredagar 3—4.

Gymnastikinspektörer.

(Anslag 4,200 kr.)

Falk, Elin; st. 161 10; träffas i bostaden Narvavägen 30, *Ö.Dj.*, tisdagar och fredagar 2—3; **Littorin**, B. E., kapten; st. 150 07; träffas i bostaden Nybrogatan 45, *Ö.*, tisdagar och fredagar 4,30—5.

Exercisinstruktör

(600 kr.; ej å stat).

af **Wetterstedt**, N. V. U., frih., överstelöjtnant.

Folkskolans läkarvård.

För undersökning av barn vid Stockholms folkskolor antagas av direktionen medelt förordnande tillsvidare läkare för allmänna undersökningar (skolläkare); och böra dessa läkare helst vara boende var och en inom den församling, för vars skola han är anställd. Dessutom antages nödigt antal specialister för undersökning av sjukdomar i öron, näsa, svalg och ögon ävensom för underlivssjukdomar hos flickorna.

Skolläkare åligger bl. a. att vara närvarande vid barnens inskrivning vid läsårets början, att undersöka nyinskrivna barn, varvid de klena barn, som anses under sin skoltid böra årligen undersökas å matrikelbladen betecknas genom ordet »läkarekontroll», att varje läsår undersöka dessa barn samt i övrigt de barn, som till honom hänvisas av skolans överlärare, att undersöka barn, som äro föreslagna att sändas till skollovskoloni, att hålla mottagningar i skolan för att meddela föreskrifter rörande de barn, som av överläraren till honom hänvisas för lindrigare invärtes sjukdom, att vid inträffad smittosam sjukdom giva nödiga föreskrifter till hindrande av smittas spridande samt att ägna noggrann uppmärksamhet åt skolans hygieniska anordningar.

Varje av direktionen för undersökning av barn i stadens folkskolor antagen läkare är skyldig att till direktionen före februari månads utgång lämna skriftlig redogörelse för sin verksamhet under det sist förflutna året samt därvid göra de framställningar och anvisningar, vartill hans arbete kunnat giva anledning. Fr. o. m. år 1906 erhålla folkskolebarnen även fri läkarbehandling i skolan, utom i akuta sjukdomsfall. Det åligger därför vederbörande läkare att hålla särskild mottagning i skolans lokal — i de större skolorna en gång i veckan — för att

meddela de föreskrifter och den övriga läkarbehandling, som kan vara av nöden.

Instruktion. Provisoriska bestämmelser ang. skolläkares åligganden av den 12 juni 1912.

Stat år 1917. Utgifter: 32,450 kr.

Avlöningar m. m. Skolläkare: inalles 29,450 kr.

Läkare.

Scholander, C. Th. (Storkyrkoförs.), rt. 20 88.

Zander, E. W. (Klara förs.), rt. 92 66, st. 147 84.

Spangenberg, K. G. V. (Kungsholms förs.), st. 183 00.

Söderling, K. A. S. (Adolf Fredriks, Gustav Vasa och Matteus förs.), st. 185 45.

Ekelund, C. M. (Jakobs och Johannes förs.), st. 212 51.

Nordgren, R. E. (Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars förs.), st. 73 36.

Sundell, C. (Katarina förs.), rt. 40 19, st. 30 40.

Nylin, E. W. A. (Maria förs.), rt. 10 68.

Kinberg, f. Rosenbaum, Julia (Brännkyrka folkskolors Liljeholmsdistrikt, Brännkyrka folkskola samt folkskolorna vid Solberga och Långbrodal), rt. 25 01, st. 231 47.

Hulting, C. G. (Brännkyrka folkskolor vid Enskede, Gubbängen, Södertörn och Örby), rt. Älvsjö 49, st. Långbrodal 1 65.

Peyron, J. A. (Bromma förs.); rt. 60 77; st. Österm. 29 92.

Lönborg, Fr. U. (för ögonsjukdomar), rt. 31 63, st. 70 24.

Klingspor, S. W. (Storkyrko-, Klara, Jakobs och Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonora, Oscars samt Brännkyrka förs.), st. 97 97.

Hæggström, A. E. (Kungsh., Ad. Fredr., Gustav Vasa, Matteus och Bromma förs.), rt. 145 29, st. 129 38.

Stangenberg, A. E. (Maria och Katarina förs.), st. Österm. 54 94.

Paykull, S. S. E. (Lilly) (för underlivssjukdomar hos flickorna); rt. 54 04; st. Vasa 24 65.

Folkskolornas tandklinik.

Genom stadsfullmäktiges beslut den 20 dec. 1906 anslagos 6,200 kr. för anordnande under år 1907 av en försöksstandklinik vid Stockholms folkskolor, varav 1,000 kr. för inredning och uppsättningskostnader, och i enlighet med stadsfullmäktiges beslut ang. stat för direktionen har anslaget för samma klinik under vartdera av åren 1908 och 1909 utgjort 5,200 kr. För år 1910 blev anslaget höjt till 6,700 kr. I staten för år 1911 anslago stadsfullmäktige för tvenne försöksstandklinik 9,825 kr. och i staten för år 1912 9,900 kr. Från och med höstterminen 1913 är ytterligare en tandklinik upprättad, nämligen i Adolf Fredriks folkskola, varjämte verksamheten i övrigt skall utvidgas i syfte att successivt utsträcka den konservativa tandbehandlingen till barn från samtliga folkskolor. Direktionen har för insende över klinikerna utsett en kommitté om fyra personer (se nedan).

Stat år 1917. Utgifter: 31,000 kr.

Ed.

Fd. Direktionens tandvårdskommitté.

(Se ovan sid. 142).

Föreståndare för tandkliniker

(1,350 kr.; ej å stat).

Lenhardtson, J. A. M.**Engelbrekts tandklinik.****Engelbrekts folkskola, Valhallavägen 63,**
Ö.; st. 293 95; kliniktid: 8—11.**Tandläkare**

(1,350—2,700 kr.; ej å stat).

Lundberg, f. von Schulzenheim, Nonny; Stene,
N.; Erikson, Märta.**Adolf Fredriks tandklinik.****Adolf Fredriks folkskola, Tegnérsgatan**
44, Va., st. 293 96; kliniktid: 8—11.**Tandläkare**

(2,700 kr., ej å stat).

Dahlén, G. S.; Wannberg, K. L. J.**Södra tandklinik.****Katarina norra folkskola, Tjärhovsgatan**
15, Sö.; st. 304 94; kliniktid: 8—11.**Tandläkare**

(2,700 kr.; ej å stat).

Hammarlund, H. A. F.; Fischer, E. W.; Isacs-
son, f. Aronson, Agda K. S.**Församlingarnas skolor.**

Hela staden utgör ett skoldistrikt. Varje territoriell församling utgör ett skolområde. Skolan vid stadens uppfostringsanstalt å Skrubba (jfr sid. 110) tillhör Katarina församlings skolområde, och skolan vid den år 1747 grundade Murbeckska inrättningen (numera förlagd till Täby socken i Stockholms län, där undervisning meddelas ett 30-tal barn av vid Stockholms folkskolor anställd lärarinna samt en lärarinna i kvinnlig slöjd) tillhör Maria församlings skolområde. Genom kungl. brev d. 6 juni 1914 har skolan vid Sättra barnkoloni ställts under folkskoledirektionens uppsikt och ledning.

Varje skolområde utgör ett eller flera överlärardistrikt. Överläraren har närmaste ansvaret för undervisningen vid folkskolan inom sitt distrikt. I de skolhus, där överläraren icke har sin huvudexpedition, äro för ordningens övervakande av folkskoleinspektören på överlärares förslag tillsatta tillsyningslärare. Överläraren är alltid lärare vid folkskolorna och förordnas efter skolrådets hörande av direktionen för en tid av högst fem år. Till överlärare kan numera även kvinna förordnas. Överläraren och de vid skolorna i hans distrikt tjänstgörande lärare och lärarinnor utgöra distriktets lärarkollegium, i vilket överläraren är ordförande. Varje lärarkollegium utser inom sig ett ombud för varje helt eller påbörjat tiotal av ledamöternas antal. Dessa ombud utgöra

tillsammans lärarkårens ombudsförsamling, som minst en gång varje år på kallelse av direktionens ordförande sammanträder med direktionens och skolrådets ledamöter samt folkskoleinspektörerna och överlärarna för överläggning om frågor angående folkskoleväsendet.

Folkskolan i Stockholm omfattar sex årsklasser, vardera om två terminskurser. Såsom överbyggnad på dessa sex årsklasser, vilka tillsammans utgöra folkskolans lägre avdelning, finnes en högre avdelning, omfattande två årsklasser. Dessutom finnas fortsättningsskolor och ersättningsskolor. Fortsättningsskolan är inrättad för lärjungar, som genomgått de för folkskolan fastställda lärokurserna samt icke ämna övergå till den högre avdelningen. Ersättningsskolan avser lärjungar, som på grund av fattigdom hindrats att fullständigt begagna folkskolans undervisning. Lärjungarna i varje terminskurs fördelas i parallellavdelningar, vilka undervisas var för sig av särskilda därtill utsedda klasslärare eller klasslärarinnor. Lärjungantalet i varje avdelning bör i klasserna 1—2 av folkskolan ävensom i fortsättningsskolan och ersättningsskolan ej överstiga trettio samt i folkskolans övriga klasser och dess högre avdelning icke uppgå till mer än fyrtio. I årsklasserna 1—3 och, då så anses fördelaktigt, även i årsklassen 4 av folkskolan bildas blandade avdelningar av gossar och flickor. I övrigt bildas särskilda goss- och särskilda flickavdelningar; dock må undantagsvis blandade avdelningar anordnas även i folkskolans högre klasser och i dess högre avdelning. Vid indelningen iakttages i övrigt, att avdelningslärare (avdelningslärarinna) i regel behåller samma avdelning kurs efter kurs.

Hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn inrättades år 1905. I dessa avdelningar, som bestå av högst tolv lärjungar, undervisas företrädesvis barn, som varit i skolan två till sex terminer utan att hava gjort några märkbara framsteg; undervisningen pågår högst fyra timmar om dagen och till lärarinnor utses sådana, som själva önska komma i fråga och kunna anses lämpliga. För att bereda värd åt barnen även efter slutad skolgång har stiftats en förening »Hjälpklassernas skyddsförening», som utsänder skollovskolonier och har upprättat ett arbetshem (se vidare sid. 239).

Bespisning av fattiga skolbarn på församlingars, donationers och enskildas bekostnad har sedan länge förekommit i folkskolan. Tills år 1909 har den dock i regel omfattat blott middagsspisning. Genom anslag dels av stadsfullmäktige, dels av församlingarna samt med andra medel har därefter även frukostbespisning kunnat anordnas. Stadsfullmäktige hava den 29 december 1915 fastställt nya bestämmelser ang. bespisningen, enligt vilka det tillkommer direktionen att anordna bespisningen och utöva ledningen av densamma i dess helhet. Avgörandet av vilka barn äro i behov av skolbespisning till-

kommer lokala kommittéer, en för varje överlärdistrikt, bestående av ordförande utsedd av folkskoledirektionen, en medlem utsedd av skolrådet, företrädesvis bland skolbarnens målmän, en medlem utsedd av fattigvårdsstyrelsen i församlingen, en medlem utsedd av den eller de arbetsstugestyrelser, som hava sin verksamhet inom överlärdistriktet, folkskolans överlärare samt en lärare eller lärarinna utsedd av skolans lärarkollegium. För lokalkommittéerna har av direktionen fastställts instruktion den 30 maj 1916.

Undervisning i huslig ekonomi började meddelas första gången 1869, då ett försök gjordes i Storkyrkoförsamlingens folkskola i samband med tillagning av mat åt fattiga skolbarn. Följande år gjordes liknande försök i Hedvig Eleonora och Maria församlingar. Utgifterna bestredes av församlingarna och enskilda. Verksamheten utvecklades raskt och flera församlingar inrättade särskilda skolkök. År 1899 utfärdade direktionen ett »reglemente för Stockholms folkskolors skolkök». Till en början anställdes en lärarinna i vart skolkök, i en del hava sedermera anställdes även biträdande lärarinnor. Lärarinnornas avlöning bekostas av direktionen, som emellertid erhåller statsbidrag enl. k. förordningen den 16 juni 1906. I undervisningen deltaga flickor ur tolvte till och med sextonde kurserna samt i en del hjälpklasser.

Under 1860-talet anlades tvenne skolträdgårdar för Maria och Katarina församlingars skolor; dessas verksamhet nedlades emellertid åter på 1870-talet och först 1907 kom åter en skolträdgård till stånd, men då i större skala och mer planmässigt ordnad, och våren 1910 tillkom ytterligare en. Den förre, södra trädgården, är belägen vid Stora Blecktornet och den senare, norra trädgården, vid Solnavägen. Trädgårdarna, som skötas av barnen under lärares ledning, leverera årligen tusentals exemplar av växter för undervisningen i skolorna. Vid sidan av det praktiska arbetet meddelas ungefär en timme i veckan teoretisk undervisning i trädgårdsskötsel. I södra trädgården har uppförts ett växthus, från vilket även under den kallare årstiden tillhandahållas blommande växter för teckningsundervisningen i folkskolorna. I växthuset odlas även krukväxter, som vid lämplig storlek kostnadsfritt eller mot ringa avgift utdelas till folkskolebarnen. Skolträdgårdar finnas även vid flera skolor såväl i den egentliga staden som i Brännkyrka och Bromma församlingar.

I de flesta skolhusen finnas rymliga och väl inredda gymnastiksalar, i vilka barnen erhålla undervisning 2 å 3 gånger i veckan. Gymnastikskor tillhandahållas genom direktionens försorg. Övningarna ledas i allmänhet av vederbörande lärare och lärarinnor. Till hjälp vid gymnastikundervisningen äro emellertid anställda elva fackutbildade gymnastiklärarinnor. För gossar i folkskolans högre avdelning anordnas under vårterminen från 1 maj och under höstterminen till tiden för den allmänna tävlings-

skjutningen exercisövningar 5 gånger i veckan, ledda av en skolans lärare, varjämte under samma tid anordnas skjutövningar. Vid skolorna äro anställda särskilda lekledare för att ordna barnens friluftselekar; materiel för lekarna anskaffas genom direktionens försorg, och lekplatser hava upplåtits i parker i skilda delar av staden. I de flesta av skolhusen i den egentliga staden äro inrättade skolbad, och beredas därjämte ett stort antal barn tillfälle till sjöbad och simövningar i Stockholms stads sim- och badinrättning.

År 1907 grundlades lärarbibliotek vid de olika folkskolorna. Dessa bibliotek, till vilka stadsfullmäktige för år 1917 anslagit 9,100 kr., äro i allmänhet inrymda i de skolhus, där överlärarna hava sina expeditioner, och uppdelade i en referensavdelning med uppslagsböcker för studier på platsen och en låneavdelning för hemlän. Bibliotekens omfattade den 31 dec. 1916 inalles 11,613 band. För lärarnas fortbildning anordnas årligen med stadsfullmäktiges understöd sammanhängande föreläsningskurser (jfr sid. 233) och utdelas kommunala resestipendier.

Vid skolorna finnas lärjungebibliotek, till vilka stadsfullmäktige för år 1917 anslagit 16,200 kr. Deras sammanlagda bokantal uppgick den 31 dec. 1916 till 48,373 band. För de olika bibliotekens bokbestånd den sista dec. 1916 redogöres nedan under de olika skolorna. Genom anordnande under vintern av s. k. »läsaftnar» i skolorna har man berett barnen tillfälle till mer ostörd läxläsning.

Reglementen. Reglemente för Stockholms stads folkskolor den 28 april 1903 och instruktion för överlärare den 7 mars 1911. Lönereglemente ang. lärarpersonalen i läs- och skrivämnen vid Stockholms folkskolor, fastställt av stadsfullmäktige den 19 och 21 dec. 1906 med ändring av den 18 maj 1908. Lönereglemente ang. lärare i övningsämnena samt i fortsättnings- och ersättningskolan vid Stockholms folkskolor, fastställt av stadsfullmäktige den 20 dec. 1906 med ändring av den 21 dec. 1911. Löne- och pensionsbestämmelser för lärarpersonalen i läs- och skrivämnena i Brännkyrka, antagna av stadsfullmäktige den 17 febr. 1913.¹⁾ Löne- och pensionsbestämmelser för lärarpersonalen i Bromma, antagna av stadsfullmäktige den 20 mars 1916.¹⁾ Reglemente ang. tilläggspension för ordinarie lärare och lärarinnor vid Stockholms folkskolor den 1 juni 1906 med ändring den 26 april 1915. Reglemente ang. pension för fast anställda övningslärare vid Stockholms folkskolor den 23 febr. 1914.

Stat år 1917. För folkskolorna: utgifter 4,006,818 kr., inkomster 1,241,000 kr. (statsbidrag); för folkskolelokalerna: utgifter 1,863,893; 87 kr., inkomster 14,200 kr.

Avlöningar m. m. I 1911 års löne-reglering ingick icke lärarpersonalen vid folk-

¹⁾ Delvis upphävida genom stadsfullm:s beslut den 19 dec. 1916.

Fd. skolorna, däremot reglerades lönerna för vaktbetjäning vid folkskolelokalerna.

Överlärare. 16 överlärare: förutom avlöning såsom ordinarie folkskollärare tilläggs lön: 6 överlärare 2,200 kr.; 9 överlärare 1,200 kr. och fri bostad; var och en av dessa 16 dessutom rätt till ett ålderstillägg å 400 kr.

Ordinarie lärare och lärarinnor i läs- och skrivämnen. Storkyrkoförsamlingen: 4 lärare, 17 lärarinnor. Klara församling: 5 lärare, 17 lärarinnor. Kungsholms församling: 24 lärare, 103 lärarinnor. Adolf Fredriks församling: 15 lärare, 65 lärarinnor. Gustav Vasa församling: 8 lärare, 26 lärarinnor. Matteus församling: 11 lärare, 43 lärarinnor. Jakobs församling: 5 lärare, 18 lärarinnor. Johannes församling: 9 lärare, 36 lärarinnor. Engelbrekts församling: 12 lärare, 46 lärarinnor. Hedvig Eleonora församling: 4 lärare, 16 lärarinnor. Oscars församling: 6 lärare, 22 lärarinnor. Katarina församling: 35 lärare¹⁾, 142 lärarinnor. Maria församling: 27 lärare, 114 lärarinnor. Brännkyrka församling: 25 lärare, 60 lärarinnor samt 26 småskollärarinnor. Bromma församling: 8 lärare, 12 lärarinnor och 7 småskollärarinnor. — Varje lärare 2,200 kr., varje lärarinna 1,700 kr. Dessutom rätt till tre ålderstillägg vardera å 400 kr., åt varje ordinarie lärare och tre åldersstillägg, vardera å 200 kr., åt varje ordinarie lärarinna. Varje småskollärarinna 1,300 kr. med rätt till tre ålderstillägg, var och ett å 100 kr.

E. o. lärare och lärarinnor i läs- och skrivämnen: 123,000 kr.

Ordinarie lärare och lärarinnor i övningsämnen. 38 lärarinnor i kvinnlig slöjd 1,350 kr., 13 lärare i teckning var och en 1,500 kr., 11 lärare i sång var och en 1,500 kr., 28 skolköksföreståndarinnor var och en 1,460 kr. jämte fri middag under arbetsdagarna (40 kr.)²⁾

E. o. och biträdande lärare och lärarinnor i övningsämnen. E. o. lärarinnor i kvinnlig slöjd, tillsammans: 14,400 kr. Biträde vid undervisningen i kvinnlig slöjd: 2,700 kr. E. o. lärare i teckning, tillsammans: 6,700 kr. E. o. lärare i sång, tillsammans: 5,200 kr. Biträdande lärarinnor i huslig ekonomi 19,040 kr.

Lärare och lärarinnor i metall-, trä- och pappslöjd, tillsammans: 99,000 kr. Lärarinnor i gymnastik, tillsammans: 17,200 kr. (därav till modifierad gymnastik 4,000 kr.). Lärare i vapenföring och skjutning, tillsammans: 2,000 kr. Lektidare, tillsammans: 6,650 kr.

Lärare i fortsättnings- och ersättnings-skolorna: 6,000 kr. Extra undervisning: 13,500 kr. Undervisning i kvinnlig hygien: 600 kr.

¹⁾ Dessutom två lärare, anställda vid stadens uppfostringsanstalt vid Skrubba, avlönade av fattigvårdsnämnden.

²⁾ Samtliga dessa övningslärare äga dessutom rätt till tre ålderstillägg å 150 kr. för slöjdlärarinnor och 200 kr. för de övriga.

Sekreterarna i skolråden avlönas av de olika församlingarna med växlande belopp. Bibliotekarierna avlönas med arvoden olika i de olika skolorna.

Vaktbetjäning m. m. 23 vaktmästare:¹⁾ avlöning i lönegrupp 4 (utom en, som kvarstår å äldre stat). 12 värmeledningsskötare: avlöning i lönegrupp 4. 16 baderskor: avlöning i lönegrupp 2. Vid Brännkyrka folkskolor finnas härjämte 1 vaktmästare och 2 baderskor, samt vid Bromma folkskolor 2 vaktmästare, tillika värmeledningsskötare, som icke äro uppförda å ordinarie stat. Dessutom anslag av växlande belopp till biträden åt vaktmästare och värmeledningsskötare (eldare) samt till portvaktstjänstgöring.

Storkyrkoförsamlingens folkskola.

Storkyrkoförsamlingens folkskola räknar vårterminen 1917 inalles 20 undervisningsavdelningar med 563 skolbarn. Skolan är fördelad på två skolbyggnader, den ena vid Svartmangatan 22, *St.*, med 14 klassrum, den andra vid Skärgårdsgatan 6, *St.*, med 10 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1916 2,337 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 695 band.

Skolrådets ledamöter

Stortorget 1, *St.*

Welinder, N. J., vice pastor, självskr. ordf.; *Berglund, E. K., vice häradsbörjare; Bernström, C. A. Fr., tryckeriföreståndare; Brandel, R. A., komminister; *Creutz, J. W., assursändirektör; Lund, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.; *Malmgren, O. W., grosshandlare, kassör; Ohlsson, J. E., speceerihandlare; *Petersson, C. Ch. V., apotekare.

Sekreterare.

Gyllensvärd, G. V., st. Söder 308.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Karlsson, L. V., överlärare, ordf.; Malmgren, O. W., grosshandlare (sk.)²⁾; Axelsson, Lilly M., fröken (f.); Schiffström, Mathilda E., f. d. lärarinna (a.); Svensson, Ingrid, folkskollärarinna (l.)

Suppleanter.

Brandel, R. A., komminister (sk.); Ohlsson, J. E., speceerihandlare (f.); Brandel, f. Jernberg, Gerda, fru (a.); Jungmarker, Milly, folkskollärarinna (l.).

Överlärare.

Karlsson, L. V., st. 142 70, träffas å exp. Svartmangatan 22, *St.*, alla undervisningsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

¹⁾ Av dessa äro 5 vaktmästare vid Brännkyrka folkskolor tillika värmeledningsskötare.

²⁾ sk. = vald av skolrådet; f. = vald av fattigvårdsstyrelse; a. = vald av arbetsstugestyrelse; l. = vald av lärarkollegium.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	4
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	17
Lärare i övningsämnen	2
Lärarinnor i övningsämnen	7

Så lärare och lärarinnor 30

Bibliotekarie.

Olsson, D.

Vaktmästare (4).

Jansson, V. E.

Dessutom fyra städerskor och en baderska (2).

Klara församlings folkskola.

Klara församlings folkskola räknar vårterminen 1917 inalles 25 undervisningsavdelningar med 759 skolbarn. Skolan är inrymd i nya skolhuset vid Klara södra kyrkogata 13 & 15, C., och innehåller 30 klassrum förutom ett antal rum för speciella skoländamål ävensom gymnastisal, badavdelning och skolkök samt bostadslägenhet för överlärare, vaktmästare och värmeledningsskötare. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1916 2,695 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 854 band.

Skolrådets ledamöter

Klara östra kyrkogata 8, C.

Bokander, H. G. E., vice pastor, självskr. ordf.; *Andersson, B. John F., ingenjör, kassör; Lilja, S. A. J., hovintendent, stadsfullm.; *Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm., vice ordf.; Ståhlberg, J. A. A., zinketsare; *Ehlin, E. E., överlärare; Widerström, Karolina O., prakt. läkare.

Sekreterare.

Croneborg, O. U., rt. 70 91.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Ehlin, E. E., överlärare, ordf.; Ståhlberg, J. A. A., zinketsare (sk.); Thulin, E. L., handlande (f.); Hellstenius, f. Skogman, Minna, fru (a.); Aspmann, Maria E., folkskollärarinna (l.).

Suppleanter.

Lindhe, A., inspektionskonstapel (sk.); Rudelius, J. L., instrumentmakare (f.); Pegelow, f. Hedlund, Emma, fru (a.); Granlund, f. Wallis, J. K. M. (Hanna), folkskollärarinna (l.).

Överlärare

Ehlin, E. E., st. 193 07, träffas å exp. Klara södra kyrkogata 13 & 15, C., alla undervisningsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

*Lärare och lärarinnor.***Ed.**

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	5
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	17
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	5

Så lärare och lärarinnor 32

Bibliotekarie

Granlund, f. Wallis, J. K. M. (Hanna).

Vaktmästare (4).

Andersson, K. W.

Dessutom en värmeledningsskötare (4) och en baderska (2).

Kungsholms församlings folkskola.

Kungsholms församlings folkskola räknar vårterminen 1917 inalles 128 undervisningsavdelningar med tillsammans 4,020 skolbarn. Skolan är fördelad på två skolbyggnader, den ena vid Mariebergsgatan 34, K., med 88 klassrum den andra vid Hantverkaregatan 17, K., med 12 klassrum. Dessutom finnas vid Kungsholmsgatan 72, K., två skolkök och en bespisningsanstalt. I fortsättningsskolan är antalet barn 13. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1916 4,083 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,017 band.

Skolrådets ledamöter.

Parrmätaregatan 3, K.

Larsson, C. V., kyrkoherde, självskr. ordf.; *Bergqvist, B. J., överdirektör; Seedoff, A. M. A., fabriksförvaltare; *Brundin, E. J., disponent; *Davidson, J. A. L., förste pastoratsadjunkt; Karlsson, A. F., järnarbetare; Pettersson, G., handlande; *Stjärne, G., polisöverkonstapel; Winberg, C., redaktör.

Suppleanter.

Fahlstedt, H. J. Carolina, skolföreståndarinna; Ljungström, V., distriktsläkare; Wingborg, F. A., redaktör; Eén, O. B. L., verkmästare.

Sekreterare.

Lindeberg, C. A., rt. 29 67.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Olsson, J., överlärare, ordf.; Seedoff, A. M. A., fabriksförvaltare (sk.); Olsson, N. M., skohandlare (f.); Fristedt, J. Maria, folkskollärarinna (a.); Romulus, Anna E., folkskollärarinna (l.).

Suppleanter.

Jansson, K. Elida W., folkskollärarinna (sk.); Karlsson, A. F., järnarbetare (f.); Sjöholm, Svea, prokurist (a); Eriksson, C. E., folkskollärare (l.).

Fd.

Överlärare.

Olsson, J., st. Kungsh. 304, träffas å exp. Mariebergsgatan 34, n. b., *K.*, alla läsdagar 7,30—8,30 f. m. och 5—5,30 e. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. och därjämte å exp. Hantverkaregatan 17, *K.*, st. 107 06, onsdagar 10,30—11,30 f. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	23
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	100
E. o. lärare å vakant plats i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor å vakant plats i läs- och skrivämnen	3
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	16

S:a lärare och lärarinnor 147

Bibliotekarie.

Vakant.

Vaktmästare (4).

Zallhagen, K. E.

Dessutom en värmeledningsskötare (4), två biträden, en städerska och två baderskor (2).

Adolf Fredriks församlings folkskola.

Adolf Fredriks församlings folkskola är uppdelad på två skolhusbyggnader, en vid Tegnérsgatan 44, *Va.*, och en vid Saltmätaregatan 2, *Va.*

Folkskolhuset vid Tegnérsgatan 44 har 66 klassrum, skolhuset vid Saltmätaregatan 2 12 klassrum. De båda skolhusen räkna vårterminen 1917 inalles 82 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,524 skolbarn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1916 3,159 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 734 band.

Skolrådets ledamöter.

Kammakaregatan 30, *Va.*

Hasselrot, C. R., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***d'Ailly**, G. A. H., byråchef, stadsfullm.; **Asklund**, H. G., läroverksadjunkt; ***Gagner**, H. Marie-Louise Ch., seminarieadjunkt; **Sterner**, J. L., överlärare; **Nilsson**, S., fil. kand., f. d. överlärare; ***Rosenberg**, J. O., f. d. professor, vice ordf.; ***Rudner**, A. E., möbelsnickare; **Svensson**, F. L., prakt. läkare.

Kassör.

Grönfors, G. B. V., direktör.

Sekreterare.

Ljungman, C. J. D., rt. 29 90.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Sterner, J. L., överlärare, ordf.; **Rudner**, A. E., möbelsnickare (sk.); **Netzel**, Laura, fröken, stadsfullm. (f.);

Blomquist, Augusta L., fröken (a.); **Österberg**, Ebba K. L., folkskollärarinna (l.).

Suppleanter.

Gagner, H. Marie-Louise Ch., seminarieadjunkt (sk.); **Hellgren**, R. W., arkitekt (f.); **Israelsson**, Anna M., fröken (a.); **Brenner**, Ester, folkskollärarinna (l.).

Överlärare.

Sterner, J. L., träffas å exp. Tegnérsgatan 44, *Va.*, st. 169 14, alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. ävensom måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. samt å exp. Saltmätaregatan 2, *Va.*, st. 169 16, lördagar kl. 12 middagen.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	15
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	63
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	4
Lärare i övningsämnen	7
Lärarinnor i övningsämnen	12

S:a lärare och lärarinnor 103

Bibliotekarie.

Locander, Cecilia K.

Vaktmästare.

Gustafson, E. G. (4; vid Tegnérsgatan); **Forsling**, Gustava (lön 1,100 kr., bostad, värme och lyse; vid Saltmätaregatan).

Dessutom en värmeledningsskötare (4), en eldare och en baderska (2).

Gustav Vasa församlings folkskola.

Gustav Vasa församlings folkskola, Karlbergsvägen 34, *Va.*, räknar vårterminen 1917 36 skolavdelningar med tillsammans 1,138 barn, därav 10 avdelningar undervisas kl. 2—6. I fortsättningskolan är lärjungeantalet 41 och i ersättningskolan 9. Hela barnantalet är således 1,188. Skolhuset har 26 klassrum. Den 31 dec. 1916 funnos i skolbiblioteket 2,240 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 799 band.

Skolrådets ledamöter.

Västmannagatan 63, *Va.*

Hallberg, H. E., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Björklund**, Sigrid O. M., lärarinna; ***Dalström**, J. J., f. d. överlärare; **Francke**, Cecilia, folkskollärarinna; ***Hallström**, K. L. F., snickare; **Lundbergh**, G. H., grosshandlare, vice ordf.; **Löfgren**, A., sekreterare, stadsfullm.; ***Rudberg**, T. A., lektor; **Sällström**, G. F. W., ingenjör.

Kassör.

Enell, H. G. O., apotekare.

Sekreterare.

Falkenberg, A. C. M., frih., st. 193 00.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Andrén, O., överlärare, ordf.; **Hallström, K. L.** F., snickare (sk.); **Feght, J. P.**, bruksägare (f.); **Rydberg, Olga A.**, fröken (a.); **Salling, Hildur J.**, folkskollärarinnorna (l.).

Suppleanter.

Löfgren, A., sekreterare, stadsfullm. (sk.); **Fjällbäck-Holmgren, Karin H.**, fru (f.); **Heimbürger, f. Hildebrand, Elin M. Ch.**, fru (a.); **Hansson, Hulda E.**, folkskollärarinnorna (l.).

Överlärare.

Andrén, O., st. 193 03, träffas å skolans exp. Karlbergsvägen 34, Va., varje lördag 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 8
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen m. m. 26
Lärare i övningsämnen 5
Lärarinnor i övningsämnen 10

S:a lärare och lärarinnor 49

Bibliotekarie.

Eriksson, S. Konkordia.

Vaktmästare (4.)

Pettersson, E. V.

Dessutom en värmeledningsskötare (4.)

Matteus församlings folkskola.

Matteus församlings folkskola räknar vårterminen 1917 inalles 55 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,738 skolbarn. Skolan är belägen vid Norrtullsgatan 18, Va., och har 49 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1916 3,115 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 723 band.

Skolrådets ledamöter.

Västmannagatan 92, Va.

Berglund, A. A. T., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Ahlberg, K. J.**, direktör; ***Andersberg, A. W.**, kamrerare; **Carli, E. J.**, överlärare; **Carlson, H. J.**, barnhemsföreståndare; ***Forsell, J. A.** S:son, expeditiönsföreståndare; **Sandberg, H. T.**, f. d. bokauktionskommissarie, vice ordf.

Suppleanter.

***Norén, G. E.**, läroverksadjunkt; **Odin, S. J.**, handlande; ***Danielsson, T. Hj.**, möbelsnickare.

Sekreterare.

Edman, P. V., rt. 155 82.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Carli, E. J., överlärare, ordf.; **Jacobson, T. A.**, intendent (sk.); **Sandberg, H. T.**, f. d. bokauktionskommissarie (f.); **Möller, Esther M.**,

arbetsstugeföreståndarinnan (a.); **Carlson, H. J.**, barnhemsföreståndare (l.).

Suppleanter.

Forsell, J. A. S:son, expeditiönsföreståndare (sk.); **Svensson, K. F. I.**, pannplåtslagare (f.); **Sjöman, E. F.**, grosshandlare (a.); **Morath, Maria K.**, folkskollärarinnorna (l.).

Överlärare.

Carli, E. J., st. 180 51, träffas å exp. Norrtullsgatan 18 n. b., Va., varje lördag 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 42
E. o. lärare i läs- och skrivämnen 1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen 3
Lärare i övningsämnen 1
Lärarinnor i övningsämnen 6

S:a lärare och lärarinnor 63

Bibliotekarie.

Almin, f. Pettersson, A. Wilhelmina.

Vaktmästare (4.)

Strömbäck, T. G.

Dessutom en värmeledningsskötare (4) och en baderska (2).

Jakobs och Johannes församlingars folkskola.

Jakobs och Johannes församlingars gemensamma folkskola räknar vårterminen 1917 inalles 69 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,039 skolbarn. Skolan är fördelad på fyra skolbyggnader, en vid Brunnsgränd 11, C., med 18 klassrum, en vid Roslagsgatan 53, Va., med 28 klassrum, en vid Ynglingagatan, Va., med 14 klassrum och en å Skeppsholmen, Ö.Dj., med 1 klassrum. Sex avdelningar undervisas i skolhuset Valhallavägen 63, Ö. Skolbiblioteket i Johannes folkskola omfattade den 31 dec. 1916 2,831 band och det höstterminen 1915 inrättade biblioteket vid Jakobs folkskola vid samma tidpunkt 573 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 698 band.

Jakobs församlings folkskola.

Skolrådets ledamöter.

Jakobsgatan 4, C.

Hammarsten, F., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Bäckström, J. W.**, grosshandlare; ***Böhme, A. G.**, prakt. läkare; ***Hedin, Clara C. H.**, fröken; **Lindmark, C. A.**, skomakarmästare, stadsfullm.; **Svenson, A.**, skräddarmästare; **Wretman, J.**, rådmän, vice ordf.

Kassör.

Sjöberg, A. Th., grosshandlare.

Fd.

Sekreterare.

Afzelius, A. C. A., st. Brevik 31.

*Ledamöter i lokalkommittén för
barnbespisningen.*

Wassberg, A., överlärare, ordf.; **Sjögren**, A.,
fabrikör (sk.); **Brandt**, J. T. I., kapten (Jak. f.);
Lindberg, A. W., kamrerare (Joh. f.); **Edén**, L.
A., f. d. överlärare (a.); **Strömbäck**, Ebba M.
E., folkskollärarinna (l.).

Suppleanter.

Haglund, f. Land, A. Helena, fru (a.); **Andersson**,
Sofia V., folkskollärarinna (l.).

Överlärare.

Wassberg, A., st. 193 06, träffas å exp. Roslags-
gatan 53, n. b., *Va.*, alla läsdagar 7,45—8,30
f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30
e. m. och i skolhuset vid Brunnsgatan 11,
C., st. 169 15, fredagar kl. 1 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 5
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 18
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen 1
Lärarinna i övningsämnen 1

S:a lärare och lärarinnor 25

Bibliotekarie.

Andersson, Emelie K.

*Johannes församlings folkskola.**Skolrådets ledamöter.*Kammakaregatan 12, *Va.*

Öhman, K., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Alfvén**,
K. A., prakt. läkare; ***Brodin**, J. E., f. d. rektor;
Edén, L. A., f. d. överlärare; ***Hjorth**, J. E.,
direktör; **Johansson**, K., möbelsnickare; **Stein-**
metz, f. Brummer, H. Eugenie, f. d. skolföre-
ståndarinna.

Suppleanter.

Eklund, K., försäkringstjänsteman; **Lignell**, E.,
komminister.

Sekreterare.

Engellau, I., rt. 97 49.

*Ledamöter i lokalkommittén för
barnbespisningen.*

Samma kommitté som för Jakobs förs:s folk-
skola (se ovan).

Överlärare.

Wassberg, A. (se Jakobs förs:s folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 8
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 35
E. o. lärare i läs- och skrivämnen 1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen 3
Lärarinnor i övningsämnen 10

S:a lärare och lärarinnor 57

Bibliotekarie.

Jönsson, Maria G.

Vaktmästare (4).

Ek, N. A. (Johannes folkskola); **Söhr**, O. (Jakobs
folkskola).

Dessutom en värmeledningsskötare (4), en
eldare, tretton städerskor och en baderska (2).

Engelbrekts församlings folkskolor.

Engelbrekts församling har två folkskolor, se
nedan.

Skolrådets ledamöter.

Östermalmsgatan 67, Ö.

Lindhagen, L. T., kyrkoherde, självskr. ordf.;
Berg, J. Hj., slöjdinspektör, vice ordf.,
kassör; ***Branzell**, A., överlärare; ***Engström**,
Lilly A., f. d. lärarinna; ***Lind**, N. G. C., bok-
hållare; **Lindblom**, K. A., rektor; **Westermarck**,
F. J. E., professor.

Sekreterare.

Åkerman, G. A., kanslisekreterare.

*Ledamöter i lokalkommittén för
barnbespisningen.*

Branzell, A., överlärare, ordf.; **Engström**, Lilly
A., f. d. lärarinna (sk.); **Lind**, G. H., trädgårds-
direktör, stadsfullm. (f.); **Afzelius**, S. Harriet
K. M., fröken (a.); **Lundberg**, Hildegard J.,
folkskollärarinna (l.).

Suppleanter.

Lind, N. G. C., bokhållare (sk.); **Tillberg**, A. Hj.,
kamrerare (f.); **Svedelius**, Ewa H. Ch., fröken (a.);
Svensson, f. Jepson, Sigrd M., folkskollära-
rinna (l.).

1. Folkskolan vid Valhallavägen.

Folkskolan räknar vårterminen 1917 inalles
49 undervisningsavdelningar med 1,406 skol-
barn. Skolan är belägen vid Valhallavägen 63,
Ö., och har 60 klassrum. Skolbiblioteket om-
fattade den 31 dec. 1916 3,045 band. Skolans
lärarbibliotek omfattade vid samma tid 788 band.

Överlärare.

Branzell, A., st. 110 29, träffas å exp. Valhalla-
vägen 63, Ö., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m.,
måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. samt
tisdagar i skolan vid Värtan 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	33
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	5
Lärare i övningsämnen	6
Lärarinnor i övningsämnen	9

S:a lärare och lärarinnor 63

*Bibliotekarie.***Bergström, Anna.***Vaktmästare (4).***Hagberg, A. S.**Dessutom en *värmeledningsskötare* (4), en *eldare*, en *portvakt* och en *baderska* (2).**2. Folkskolan vid Värtan.**

Folkskolan vid Värtan räknar vårterminen 1917 inalles 15 undervisningsavdelningar med 393 skolbarn. Skolan är belägen i Hjorthagen och har 11 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1916 1,000 band. Lärarbiblioteket omfattade vid samma tid 393 band.

*Överlärare.***Branzell, A.**, st. 68 13, träffas å exp. tisdagar 1—1,30 e. m. Övriga mottagningstider, se ovan.*Lärare och lärarinnor.*

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	2
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	11
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
Lärare i övningsämnen	2
Lärarinnor i övningsämnen	3

S:a lärare och lärarinnor 20

*Bibliotekarie.***Claësson, J. V.**, tf.*Vaktmästare*(4; dessutom ersättning såsom *eldare* 200 kr.).
Åström, P.Dessutom en *baderska*.**Hedvig Eleonora och Oscars församlingars folkskolor.**

Hedvig Eleonora och Oscars församlingar hava tillsvidare en gemensam folkskola. Denna skola är uppdelad på tre skolbyggnader, den ena vid Linnégatan 54, Ö., som ligger inom Oscars församling, den andra vid Linnégatan 37, Ö., som ligger inom Hedvig Eleonora församling, och den tredje å Djurgården, tillhörande Oscars församling.

Folkskolhusen räknar vårterminen 1917 inalles 51 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,501 skolbarn. Skolhuset vid Linnégatan 54 har 32 klassrum; skolhuset vid Linnégatan 37 har 13 klassrum och Djurgårdens skolhus 7 klassrum. Hedvig Eleonora och Oscars församlingars skolbibliotek omfattade den 31 dec. 1916 2,768 band och lärarbiblioteket 720 band.

Hedvig Eleonora församlings folkskola. Fd.*Skolrådets ledamöter.*

Jungfrugatan 7 B, Ö.

Källander, A. J., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Andersson, Hedda A.**, prakt. läkare; ***Bergström, J. A.**, kamrerare, kassör; ***Kjerrulf, G.**, medicinalråd; **Holmberg, G. H. T.**, direktör; ***Nordgren, R. E.**, överläkare; **Schultén, O. W.**, grosshandlare.*Sekreterare.***Tottie, G. V.**, rt. Östern. 13 65, st. Östern. 1937.*Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.***Blomqvist, A.**, överlärare, ordf.; **Göranzon, J. F.**, byggmästare (Oscars sk.); **Johanson, E.**, grosshandlare (Hedvig Eleonora f.); **Wedberg, Ebba Ch.**, fröken (Oscars f.); **Svensson, Anna A. Ch.**, folkskollärarinna (a.); **Karlsson, G.**, folkskollärare (l.).*Suppleanter.***Schultén, O. W.**, grosshandlare (Hedvig Eleonora sk.); **Johnson, E. R.**, konsul (Hedvig Eleonora f.); **Rosengren, Karolina M.**, f. d. folkskollärarinna (Oscars f.); **Ljungstedt, Sigrid E.**, fröken (a.); **Johansson, J.**, folkskollärare (l.).*Överlärare.***Blomqvist, A.**, st. 192 98, träffas å exp. Linnégatan 54, Ö., alla lösdagar 7,45—8,30 f. m. samt därjämte måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. samt i Djurgårdens folkskola fredagar 12,45—1,15 e. m.*Lärare och lärarinnor.*

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	4
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	16
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	5

S:a lärare och lärarinnor 28

Oscars församlings folkskola.*Skolrådets ledamöter.*

Fredrikshovsgatan 3, Ö. Df.

Bengtson, H. G. V., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Blomqvist, A.**, överlärare; ***Gezelius, A.**, apotekare; **Göranzon, J. F.**, byggmästare; **Huldt, Hilda Ch.**, lärarinna; ***Stendahl, S.**, grosshandlare, stadsfullm.; ***Wennerholm, O. T. H.**, vice häradshövding, vice ordf. och kassör.*Sekreterare.***Törnell, E. R.**, rt. Östern. 68; st. Östern. 8 39.*Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.*

Samma som för Hedvig Eleonora förs:s folkskola (se ovan).

Fd.

Överlärare.

Blomqvist, A. (se Hedvig Eleonora förs:s folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	22
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	8

S:a lärare och lärarinnor 41

Bibliotekarier.

Hellberg, Augusta K. (Linnégatan 54); **Hansson, Betty** (Djurgårdens folkskola).

Vaktmästare (4).

Westrén, S. J. E. (Linnégatan 54).

Dessutom en värmeledningsskötare (4) och en baderska (2).

Katarina församlings folkskolor.

Katarina församling har tre folkskolor, se nedan.

Skolrådets ledamöter.

Högbergsgatan 15, Sö.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Bergström, A. W.**, arkitekt; ***Brate, E.**, lektor, vice ordf.; ***Djurling, E. W.**, konsul; ***Karlsson, W. E.**, modellsnickare, stadsfullm.; ***Klefbeck, E. A.**, komminister, stadsfullm.; **Liljebäck, E. S.**, tapetserare; **Lindfeldt, Maria M. E.**, fröken, kassör; **Lundahl, Fr.**, apotekare; **Thunell, J. W.**, byggmästare; ***Vester, A.**, sjukkassettjänsteman.

Sekreterare.

Looström, A. H., rt. 93 14; st. 32 05.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Se nedan i de olika överlärardistrikten.

Katarina norra folkskola.

Katarina församlings norra folkskola räknar vårterminen 1917 inalles 44 undervisningsavdelningar med 1,419 skolbarn. Skolan är belägen Tjörhovsgatan 15 & 17, Sö., och har 37 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1916 2,563 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 750 band.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Persson, P. E., överlärare, ordf.; **Dahlström, J. F. A.**, maskinist (sk.); **Nilsson, F. O. V.**, direktör, stadsfullm. (f.); **Wendelin, Emma H.**, folkskollärarinna (a.); **Lilja, Maria E.**, folkskollärarinna (l.).

Suppleanter.

Weideman, K. O., föreståndare (sk.); **Wahlström, Clara E.**, lärarinna (f.); **Hedberg, D.**, folkskollärare (a.); **Gustavi, Ester B.**, folkskollärarinna (l.).

Överlärare.

Persson, P. E., st. 135 05, träffas å exp. Tjörhovsgatan 15, Sö., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	33 1)
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	5
Lärarinnor i övningsämnen	9

S:a lärare och lärarinnor 54 1)

Bibliotekarie.

Lilja, Maria E.

Vaktmästare (4).

Edling, A. J.

Dessutom en värmeledningsskötare (4), en baderska (2) och en portvakt.

Katarina södra folkskola.

Katarina södra folkskola räknar vårterminen 1917 inalles 68 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,232 skolbarn och är belägen vid Värmdögatan 2, Sö. Skolan är fördelad på två skolbyggnader, gamla skolhuset med 15 klassrum och nya skolhuset med 47 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1916 4,987 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 805 band.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Bergh, A., överlärare, ordf.; **Vester, A.**, sjuk-kassettjänsteman (sk.); **Blomberg, A. W.**, grosshandlare (f.); **Ingelström, A.**, folkskollärare (a.); **Bergström, Anna E.**, folkskollärarinna (l.).

Suppleanter.

Karlsson, K. Th., värmeledningsskötare (sk.); **Sjöberg, G.**, silverarbetare (f.); **Kjerling, Edith M. K.**, folkskollärarinna (a.); **Holm, Hulda S.**, folkskollärarinna (l.).

Överlärare.

Bergh, A., st. 302 09, träffas å exp. Värmdögatan 2, Sö., nya skolhuset, alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	12
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	48
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	8
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	10

S:a lärare och lärarinnor 80

1) Därav en med tjänstgöring som föreståndarinna vid barnavårdsnämndens barnhem vid Stora Blecktornet.

Bibliotekarie.

Andersson, K. Augusta.

Vaktmästare (4).

Erikson, F. V.; Dahlberg, E. R.

Dessutom en *värmeledningsskötare* (4) och en *baderska* (2).*Sofiaskolan.*

Skolan, som är belägen Skåncgatan 117, Sö., räknar vårterminen 1917 inalles 71 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,209 barn och innehåller 71 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1916 3,134 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 638 band.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Wihlander, A. G., överlärare, ordf.; Karlsson, W. E., modellsnickare, stadsfullm. (sk.); Piehl, O. G. F., civilingenjör (f.); Elgenström, B. Signe M., folkskollärarinna (a.); Samuelsson, Anna L., folkskollärarinna (l.).

Suppleanter.

Ljungberg, P. G. L., handelsarbetare (sk.); Johansson, J. A., kallarmästare (f.); Johanson, G. F., folkskollärare (a.); Olsson, A., folkskollärare (l.).

Överlärare.

Wihlander, A. G., st. 313 38, träffas å exp. Skåncgatan 117, Sö., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	14
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	54
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	10

Så lärare och lärarinnor 83

Bibliotekarie.

Ideström, S. O.

Vaktmästare (4).

Frisk, A. R.

Dessutom en *värmeledningsskötare* (4), en *eldare* och en *baderska* (2).*Maria församlings folkskola.*

Maria församlings folkskola räknar vårterminen 1917 inalles 145 undervisningsavdelningar med tillsammans 4,654 skolbarn. Skolan är fördelad på tre skolbyggnader, en vid Ringvägen, Sö., med 62 klassrum och de båda övriga, vid Timmermansgatan 28, Sö., med 26 klassrum. Dessutom

finnes på senare platsen en särskild mindre byggnad med slöjdsal och skolkök med matrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1916 5,371 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,211 band.

Skolrådets ledamöter.

St Paulsgatan 10, Sö.

Eklund, K. A., kyrkoherde, självskr. ordf.; Boije af Gennäs, S. J. A., rektor, vice ordf.; Edberg, Ingrid, M., lärarinna; *Lidman, C., överlärare, stadsfullm.; Molin, O. E., fil. d.r., pastoratsadjunkt; *Nylin, E. W. A., prakt. läkare; *Rissén, H. R., tulltjänsteman; *Rosengrén, C. O. L., grosshandlare, kassör; Wickberg, Th. W., tulltjänsteman.

Sekreterare.

Masreliez, K. V., rt. 96 69.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Lidman, C., överlärare, stadsfullm., ordf.; Levin, f. Ahlström, Eva S. E., fru (sk.); Montelius, f. Reuterskiöld, Agda G. D. A., professorska (f.); Sahlin, A. Cecilia, folkskollärarinna (a.); Ericsson, f. Bäckström, Anna F., folkskollärarinna (l.).

Suppleanter.

Bode, f. Svensson, Signe I. H., fru (sk.); Winberg, f. Fogelin, Gerda J. W., fru (f.); Lindeberg, E. W., komminister (a.); Holm, N. Sigrid A., folkskollärarinna (l.).

Överlärare.

Lidman, C., stadsfullm., st. 302 10, träffas å exp. vid Ringvägen, Sö., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. och å exp. vid Timmermansgatan 28, Sö., st. 135 06, onsdagar 10,30—11 f. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	27
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	114
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	5
Lärarinnor i övningsämnen	21

Så lärare och lärarinnor 168

Bibliotekarie.

Stålfelt, P. E.

Vaktmästare (4).

Sävelin, P. J. (skolan vid Ringvägen); Regnström, C. A. (skolan vid Timmermansgatan).

Dessutom en *värmeledningsskötare* (4), en *eldare* och två *baderskor* (2).

Ed. Brännkyrka församlings folkskolor.

Brännkyrka bildar numera två överläraresdistrikt, *kyrkskoledistriktet* och *Liljeholmsdistriktet*. Under vardera av överlärarna sorterar en tillsyningslärare.

Skolrådets ledamöter.¹⁾

Lindskog, H. J., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Andersson**, P., folkskollärare, stadsfullm.; **Bergquist**, J. A., folkskollärare; **Gäbel**, M., disponent, kassör; **Granlund**, S. J. R. W., kamrerare; **Kling**, F. A., byggmästare; **Lantz**, W. G. G:son, tulltjänsteman; **Sandberg**, C. A. J:son, förmän; **Wahlström**, A. Th., överlärare; **Wallin**, J. A., tf. uppboordsman, vice ordf.; **Lindstam**, N. A., utn. kyrkoherde.

Sekreterare.

Öström, J. N. H., rt. 6 61, st. 195 34.

Kyrkskoledistriktet.

Inom kyrkskoledistriktet finnas skolor vid Solberga (kyrkskolan), Örby, Långbrodal och Enskede, Gubbängen och Södertörn, vilka vårterminen 1917 räkna 67 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,902 skolbarn. I Örby, Långbrodal och Enskede äro nya skolhus uppförda under åren 1914 och 1915. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1916 1,650 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 304 band.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Granér, C. T., överlärare, ordf.; **Sandberg**, C. A. J:son, förmän (sk.); **Sandeborg**, M. O., slakthusdirektör (f.); **Björling**, J., folkskollärare, stadsfullm. (l.).

Suppleanter.

Lantz, V. G. G:son, tulltjänsteman (sk.); **Magnusson**, E., förtroendeman (f.); **Ericson**, Elsa M. L., folkskollärarinna (l.).

Överlärare.

Granér, C. T., träffas å expeditionen i kyrkskolan alla läsdagar 7,45—8,30 f. m., rt. Älvsjö 5, st. Liljeholmen 3; i skolan i Långbrodal måndagar 1—1,30 e. m., st. Långbrodal 56; i skolan i Örby torsdagar 11,15—11,45 f. m., st. Örby 25; i skolan i Enskede torsdagar 1—1,30 e. m., st. Enskede 62.

Tillsyningslärare.

Edman, E. A. (för Enskede, Gubbängens och Södertörns skolor).

¹⁾ Halva antalet ledamöter avgår efter lottning i maj 1917.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	25
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	3
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	20
Småskollärarinnor	10
Lärare i övningsämnen	2
Lärarinnor i övningsämnen	8

S:a lärare och lärarinnor 78

Bibliotekarier.

Arvidsson, Hildur E. (Örby skola); **Siösteen**, Margareta S. H. (Enskede nya skola); **Hindersson**, f. Johanson, T. Maria (Gubbängens skola); **Nyström**, A., Greta (Södertörns skola); **Nilsson**, Karin (Långbrodals skola).

Vaktmästare och värmelednings-skötare.

(900—1,200 kr. jämte bostad och värme; ej å stat.)

Andersson, Th. (Örby skola); **Carlberg**, V. T. (Enskede skola); **Olofsson**, C. J. (Långbrodals skola).

Dessutom två baderskor (2).

Liljeholmsdistriktet.

Distriktet omfattar Liljeholmens, Årsta, Blommensbergs, Johannisdals, Sättra och Midsommarkransens skolor, vilka vårterminen 1917 räkna 74 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,359 skolbarn. I Midsommarkransen är under åren 1914 och 1915 ett nytt skolhus uppfört. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1916 1,763 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 457 band.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Wahlström, A. Th., överlärare, ordf.; **Wallin**, J. A., tf. uppboordsman (sk.); **Wiman**, Anna M., arbetsstugeföreståndarinnorna (a.); **Söderberg**, N. E., handelsträdgårdsmästare, stadsfullm. (f.); **Waller**, J. A., folkskollärare (l.).

Suppleanter.

Lindstam, N. A., utn. kyrkoherde (sk.); **Uddin**, K. J. R., pastor (f.); **Boman**, Elisabet, småskollärarinna (l.).

Överlärare.

Wahlström, A. Th., träffas å expeditionen i nya skolhuset vid Blommensberg alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. ävensom tisdagar 1—1,30 e. m., st. Gröndal 65; i skolhuset vid Midsommarkransen måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m., st. Liljeholmen 1.

Tillsyningslärare.

Kjellberg, A. G. (för Liljeholmens, Årsta och Midsommarkransens skolor).

Lärare och lärarinnor.

Ordinarie lärare i läs- och skrivämnen . . .	13
Ordinarie lärarinnor i läs- och skrivämnen .	27
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . .	18
Småskollärarinnor	16
Lärarinnor i övningsämnen	9

S:a lärare och lärarinnor 84

Bibliotekarier.

Östman, J. L. (Blommensbergs skola); **Andersson**, Anna E. (Midsommarkransens skola); **Carlsson**, H. Maria (Johannisdals skola).

Vaktmästare och värmelednings-skötare.

(900—1,200 kr. jämte bostad och värme; ej å stat.)

Bröhlén, A. (Årsta skola); **Carlsson**, E. J. (Blommensbergs skola); **Olsson**, P. O. (Midsommarkransens skola).

Dessutom en *baderska* (2) och en *extra baderska*.

Bromma församlings folkskolor.

Församlingen utgör enligt stadsfullmäktiges beslut den 20 mars 1916 fr. o. m. den 1 juli 1916 ett överlärardistrikt. Församlingens skolor äro belägna vid Bromma kyrka, i Bällstaland, Alvik och Å Lilla Essingen, den senare i förhyrd lokal. Å Stora Essingen upprättades vid 1917 års början en provisorisk skola omfattande de två lägsta klasserna. I dessa skolor undervisades vinterterminen 1917 inalles 864 barn. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1916 1,059 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 27 band.

Skolrådets ledamöter.

Svensson, M. Th. K., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Bergh**, G., slöjdinspektör; **Bergstedt**, P., ingenjör, stadsfullm., kassör; **Björklund**, C. A., skofabriksarbetare; **Gustafson**, F. E., husägare; **Eriksson**, A. G., järnarbetare; **Karlsson**, K. O., förman.

Suppleanter.

Hedvall, A. G., folkskollärare; **Larsén**, C. G., trädgårdsförman; **Sandström**, A. T. V., överlärare.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Rendahl, J. F., kamrerare, ordf.; **Eriksson**, A. G., järnarbetare (sk.); **Gustafson**, F. E., husägare (f.); **Sandström**, A. T. V., överlärare, självskr.; **Bergquist**, J. A., folkskollärare (l.).

Suppleanter.

Pettersson, A. G., målare (sk.); **Bergquist**, f. Nilsson, Gertrud Ch. E., fru, småskollärarinna (f.); **Grafström**, Hildur A. S., skolköksföreståndarinna (l.).

Överlärare.

(Se ovan.)

Sandström, A. T. V., st. Tranebergsbro 26, träffas å exp. i Alviks skola alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m., st. Tranebergsbro 26; å exp. i Bällstalunds skola fredagar 1—1,30 e. m., st. Bromma 22.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	7
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . .	12
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . .	7
Småskollärarinnor	7

S:a lärare och lärarinnor 35

Bibliotekarier.

Pettersson, Anna M. K. (Alviks skola); **Gustafsson**, Teres R. (Essingens skola); **Bergquist**, J. A. (Bällstalunds skola); **Gerdelius**, J. (kyrkskolan).

Vaktmästare.

Rydhammar, C. O. (Bällstalunds skola); **Johansson**, J. A. (Alviks skola).

Stockholms stads yrkesskolor.*Repslagaregatan 24, Sö.*

I en i februari 1900 till stadsfullmäktige ingiven skrivelse hemställde »Stockholms arbetareförening», att stadsfullmäktige måtte befordra inrättande av yrkesskolor av olika slag. Denna framställning blev avslagen vid sammanträde i december samma år. Redan vid samma tillfälle väcktes emellertid av dåvarande folkskoleinspektören C. G. Bergman motion om frågans utredande genom en kommitté, vilket också den 4 mars 1901 blev fullmäktiges beslut. Kommittén avgav sitt betänkande den 23 februari 1906. Detta betänkande jämte en del framställningar om understöd för upprättande av kvinnliga yrkesskolor remitterades till drätselnämndens första avdelning, som efter att ha inhämtat en del yttranden avgav utlåtande den 9 november 1909. Detta utlåtande remitterades tillsammans med kommittébetraktandet till folkskoleinspektionen, som den 18 maj 1911 avgav sitt yttrande. Denna anslöt sig däri till av förste folkskoleinspektören F. von Schéele¹⁾ den 1 april 1911 afgivet förslag till lösning av yrkesskolefrågan, som i mycket avvek från kommitterades och som begagnat organisationen av yrkesskolorna i München som förebild.

Detta förslag följdes i allt väsentligt i stadsfullmäktiges beslut den 11 december 1911, enligt vilket yrkesskolor upprättats fr. o. m. hösten 1912 i egendomen Repslagaregatan 24. Till en början inrättades en mekanisk verkstadsskola, en möbelsnickarskola och en klädsömnadsskola.

¹⁾ Se härom närmare Buutl. 1911 nr 62.

Fd. De båda förstnämnda skolorna förestås av en yrkesutbildad föreståndare och klädsömnadsskolan av en yrkesutbildad föreståndarinna. Undervisningen, som är kostnadsfri, meddelas en dag i veckan och omfattar utom yrkesutbildning även meddelande av kunskaper i modersmålet, räkning, varu- och verktygskänneedom, hälso- och samhällslära m. m. Varje skola har sin styrelse bestående av en representant för arbetsgivar- och en för arbetarsammanslutningar i respektive yrken samt föreståndaren såsom självskrivet ledamot; direktionen utser ordförande.

Fyra nya skolor av endagstypen hava sedermera inrättats, därav två enligt stadsfullmäktiges beslut den 16 juni 1913 fr. o. m. höstterminen s. å., nämligen en elektrisk montörskola och en smedskola samt ytterligare två enligt stadsfullmäktiges beslut den 15 juni 1914 fr. o. m. höstterminen s. å., nämligen en rörläggarskola och en bleck- och plåtslagarskola, alla under samma ledning och efter samma plan som den tidigare mekaniska verkstadsskolan.

En skola av ny typ åter tillkom genom den enligt stadsfullmäktiges beslut den 28 april 1913 inrättade sexdagarsskolan för sömmerskor, vilken skola har till ändamål att meddela teoretiska och praktiska kunskaper åt flickor, som utgått från folkskolans sjunde årsklass och som önska utbilda sig för klädsömnad i kundernas hem (»hemsömmerskor»). Skolan är tvåårig och mottager vartannat år 24 elever, som undervisas i sömnad med mönsterkonstruktion och tillskärning, material- och verktygslära, teckning och stillära, samhällslära, hygien och gymnastik. Skolan lyder under samma styrelse som endagsskolan i klädsömnad.

Hösten 1915 inrättades jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 30 juni 1915 under benämningen »Stockholms stads yrkesskolors kurser i husligt arbete» en endagsskola för ur folkskolan avgångna elever. Kurserna, som stå under ledning av en styrelse, utsedd på samma sätt som de andra yrkesskolornas, äro tvååriga med undervisning en eftermiddag i veckan kl. 3.30—8 e. m. under 40 veckor av läsåret, samt omfatta huslig ekonomi, sömnad, läsning och skrivning, hygien, samhällslära samt föredrag över olika allmänbildande ämnen. Kurserna äro anordnade vid olika folkskolor.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 7 febr. 1916 äro aftonkurser anordnade vid endagsskolan för klädsömnad i finare klädesgarneringar och dräktmodellering, vid sexdagarsskolan för klädsömnad i tillskärning av dam- och barnkläder, för elektriska montörer och för svagströmstekniker. För dessa kurser erlägges i regel en avgift av 5 kronor per år.

Läroplaner. Läroplaner för mekaniska verkstadsskolan och snickaryrkesskolan, antagna av folkskoleledningen den 12 juni 1912 samt för elektriska montörskolan och smedskolan den 4 juni 1914.

Stat år 1917: Utgifter: 106,470 kr.

Mekaniska verkstadsskolan.

Styrelse.

Lamm, O. L., direktör, ordf.; Graham, P. S., ingenjör; Nyström, K. L., mekaniker; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(5,000 kr. jämte bostad, värme och lyse; ej å stat).

Andersson, G. K. K.; rt. Söder 2 04; st. 37 01 (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Snickaryrkesskolan.

Styrelse.

van Rijswijk, H. E., hovdekoratör, ordf.; Wickman, J., snickarmästare; Ohlsson, J. P., möbelsnickare; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlönning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Elektriska montörskolan.

Styrelse.

Wahl, G. A., montör, stadsfullm., ordf.; Hultman, A. O., ingenjör; Rydholm, A. L., montör; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlönning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Smedskolan.

Styrelse.

Albihn, K. J. A., ingenjör, ordf.; Johansson, C. A., smedmästare; Eriksson, J. A., smed; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlönning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Rörläggarskolan.

Styrelse.

Blomqvist, E. R., överingenjör, ordf.; Hedin, A. A. H., direktör; Johansson, A. R., värmeledningsmontör; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Bleck- och plåtslagarskolan.

Styrelse.

Sällström, G. F. W., ingenjör, ordf.; Andersson, F., direktör; Wiberg, G. E., platsexpeditör; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Endagsskolan för klädsömnad (för ateljésömmerskor).

Styrelse.

Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, stadsfullm., ordf.; Björck, f. Almkvist, Esther, W., fru; Wessman, f. Svensson, Signe A. M., fru; Trotzig, Margit, föreståndarinna (se nedan).

Föreståndarinna

(2,000 kr. jämte bostad, värme och lyse; ej å stat).

Trotzig, Margit; st. 306 32 (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Sexdagarsskolan för klädsömnad (för hemsömmerskor).

Styrelse.

Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, stadsfullm., ordf.; Björck, f. Almkvist, Esther W., fru; Wessman, f. Svensson, Signe A. M., fru; Qvarnström, f. Flodin, Sigrid E. M., fru, föreståndarinna (se nedan).

Föreståndarinna

(2,400 kr.; ej å stat).

Qvarnström, f. Flodin, Sigrid E. M., fru; st. 311 47.

Dessutom en *biträdande lärarinna* i klädsömnad samt *timlärare*.

Protokollsförare.

Andersson, G. K. K., föreståndare (se ovan, för de manliga yrkesskolorna).

Aspman, Maria E., folkskollärarinna (för de kvinnliga yrkesskolorna.)

Vaktmästare

(gemensam för alla skolorna; 960 kr. jämte bostad, värme och lyse).

Hellman, G. A.

Stockholms stads yrkesskolors kurser i husligt arbete.

(Kurserna anordnas i de olika folkskolorna allt efter det ökade lokalbehovet).

Styrelse.

Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, ordf.; Sidner, Hedvig C. M., seminarieadjunkt; Carlsson, f. Lindskog, Anna R., fru; Aspman, Maria E., föreståndarinna (se nedan).

Föreståndarinna

(500 kr.; ej å stat).

Aspman, Maria E., folkskollärarinna (se ovan).

Barnavårdsnämnden.

Fredsgatan 9, C.; rt. 69 52; st. 46 14; expeditionstid: 10—12 samt 1—3; under juli och augusti 9.30—1.30.

Enligt lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn skall i varje skoldistrikt finnas en barnavårdsnämnd, vilken det åligger att taga vård om dylika barn, som vistas inom distriktet. I Stockholm är Stockholms folkskoleledirektion barnavårdsnämnd, men har densamma med få undantag uppdragit beslutanderätten i hithörande ärenden åt en särskild nämnd (barnavårdsnämnden i inskränkt bemärkelse). Barnavårdsnämnden utser årligen för de tio distrikt, vari staden delats, till sitt biträde kretsombud, antingen bland sina egna ledamöter eller ock bland andra män eller kvinnor, vilka nitälska för ungdomens uppfostran. Kretsombuden samt folkskoleinspektören äga att närvara vid barnavårdsnämndens sammanträden och att deltaga i överläggningarna, men ej i besluten. Barnavårdsnämndens ledamöter och kretsombud böra hava uppmärksamhet därför, att barn ej må bliva försummade i sedligt avseende eller vanartas, samt, om sådant förekommer, därom göra anmälan hos nämnden. Sådan anmälan må ock göras av någon statens eller kommunens myndighet eller ock av ämbets- eller tjänsteman, vilken i denna sin egenskap erhållit kännedom om förhållanden, som föranleda till anmälan. Finner barnavårdsnämnden anmält barn vara i sedligt avseende försummat, skall nämnden tilldela dem, vilka det åligger att hava vård om barnet, en allvarlig förmaning att bättre uppfylla sina uppfostringsplikter. Visar barnet vanart, skall nämnden tilldela det en

Fd.

Ed. allvarlig varning och, om sådant anses gagneligt, jämväl föreskriva, att barnet skall inom viss tid och i ojäviga vittnens närvaro tilldelas lämplig åga. Då barnavårdsnämnden beslutit någon av dessa åtgärder, skall densamma jämväl uppdraga åt viss person att med uppmärksamhet följa barnets levnadsförhållanden och övervaka dess uppförande. För att denna uppsikt må bli effektiv och barnavårdsnämnden i varje fall skall äga tillgång på lämpliga personer för detta uppdrags utförande, har densamma antagit 37 s. k. *tillsyningsmän* för uppsiktens utövande. Nämnden äger att i vissa fall skilja barnet från hemmet att för vård och uppfostran till annan överlämnas. När barnet hunnit den ålder och nått den stadga, att det anses kunna i tjänst eller yrke anställas, skall nämnden söka bereda barnet lämplig anställning och tillse, att det erhåller nödig utrustning. Utöver det kalenderår, under vilket barnet fyller sexton år, bör gottgörelse för dess vård och uppfostran i enskilt hem eller barnhem icke utfästas av nämnden. För gottgörelse, som utfästes i strid häremot, äger rätt till ersättning icke rum. Barnavårdsnämnden bör övervaka de barns uppförande och uppfostran, som till enskilt hem eller barnhem av nämnden överlämnats. Angående inspektion av barnhem och skyddshem förordnar konungen. Kostnaderna för sådan inspektion bestridas av statsmedel. Barnavårdsnämnden i Stockholm har för tillgodoseende av barnavården inrättat trenne barnhem (se nedan). I dessa omhändertagas också barn, som tidigare intagits å Stockholms folkskolors skolkarhem, som hösten 1907 upphörde.

Lag. Lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902 med ändring den 25 juni 1909.

Stat år 1917. Utgifter: 268,638: 13 kr.; inkomster: 48,000 kr.

Barnavårdsnämndens ledamöter.

Se ovan sid. 141.

Sekreterare

(2,500 kr.; ej å stat).

von Friesen, F. Hj., träffas måndagar och onsdagar 9—10 f. m.

Förste kontorsskrivare (7).

Brunius, Elin A.

Andre kontorsskrivare (5).

Brunius, Anna S.

Tillsyningsmän

(5 kr. i kvartalet för varje under deras uppsikt stående hem).

Antal: 37.

Barnavårdsnämndens kretsombud.

(50 kr.; dessutom 10 kr. för varje undersökning).

Storkyrkoförsamlingen och Klara församling.

Brandel, R. A., fil. dr., komminister, Prästgatan 18, *St.*, st. 139 50.

Kungsholms församling.

Davidson, J. A. L., förste pastoratsadjunkt, Parmmätaregatan 1, *K.*, st. Kungsh. 1 82.

Adolf Fredriks, Gustav Vasa och Matteus församlingar.

Dahlbäck, f. Magnusson, Selma H., Solnavägen 121, *Va.*, rt. Vasa 23 33.

Jakobs och Johannes församlingar.

Wassberg, A., överlärare, Roslagsgatan 53, *Va.*, st. 193 06.

Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Törnell, f. Weber, Gertrud, fru, stadsfullm., Styrmansgatan 33, *Ö. Dj.*, rt. Östern. 68, st. 124 68.

Katarina församling.

Klefbeck, E. A., komminister, stadsfullm., Högbergsgatan 15, *Sö.*, st. 301 26.

Maria församling.

Lindeberg, E. W., komminister, St Paulsgatan 10, *Sö.*, st. Söder 7 54.

Brännkyrka församling.

För 32. roten utom Örby villastad: **Edman,** E. A., tillsyningslärare, Dalarövägen 90, Enskede, st. Enskede 1 16.

För 33. och 34. rotarna samt Örby villastad: **Lindstam,** N. A., utn. kyrkoherde, Örby villastad 200, Älvsjö, rt. Älvsjö 35.

Bromma församling.

Svensson, M. Th. K., kyrkoherde, Kungsholms villastad, rt. Tranebergsbro 55, st. Tranebergsbro 62.

Barnavårdsnämndens barnhem

n:r 1.

Roslagsgatan 57 (Bellevue), Va.; rt. 68 87; st. 203 58.

Detta barnhem, som öppnades den 19 februari 1904, är avsett för icke vanartade flickor och mindre gossar och har 23 platser.

Föreståndarinna (4).

Carlson, Elise.

Läkare

(500 kr.; ej å stat).

Sebardt, C.

Vaktmästare (4).

Karlsson, J. L.

Dessutom en *första sköterska* (2), en *andra sköterska* (1) samt två *tjänarinnor*.

Barnavårdsnämndens barnhem

n:r 2.

Södermannagatan 47 (Lilla Blecktornet)
Sö.; rt. 92 54; st. 305 34.

Detta barnhem, som öppnades den 5 september 1904, är avsett för äldre gossar och har 26 platser.

Föreståndare.

(Lön som folkskollärare; dessutom 500 kr.)

Dalborg, M.

Läkare

(300 kr.; ej å stat).

Klingberg, A. F.

Husmoder

(500 kr.; ej å stat)

Dalborg, Karin P.

Vaktmästare (4).

Säfsström, J.

Dessutom två *tjänarinnor*.

Barnavårdsnämndens barnhem
n:r 3.

Södermannagatan 55 A (Stora Blecktornet) Sö.; st. 302 08.

Detta barnhem, som öppnades år 1906, är avsett att vara provisoriskt skyddshem för flickor och har 20 platser.

Föreståndarinna.

(Lön som folkskollärarinna; dessutom 200 kr.)

Lundgren, Anna.

Slöjdlärlarinna (3).

Sporrong, Sigrid A.

Läkare

(200 kr.; ej å stat).

Nilsson, Ada K.

Dessutom två *tjänarinnor*, en *portvakt* samt en *kvinnlig trädgårdsmästare*.

Fd.

Af.

Stockholms stads arbetsförmedling.

Arbetsförmedlingen.

Huvudkontoret: Regeringsgatan 107, C.; manliga afdelningen rt. 42 15; st. 14 46 och 42 15; kvinnliga afdelningen rt. 40 47; st. 14 47 och 40 47; expeditionstid: mantl. avd. 7—4; kvinnl. avd. 9—4; lördagar och helgdagsaftnar stänges kl. 2.

Filialkontoret: Höbergsgatan 37, Sö.; manliga afdelningen rt. och st. 34 83; kvinnliga afdelningen rt. och st. 30 74; expeditionstid: lika med huvudkontoret.

Åren 1732—35 fanns i Stockholm en offentlig arbetsförmedlingsanstalt, det av kungl. maj:t privilegierade adresskontoret och var all privat platsanskaffning under denna tid förbjuden.

Frågan om en kommunens arbetsförmedlingsanstalt framfördes år 1901 dels i en av föreningen »Studenter och arbetare» till stadsfullmäktige avläten framställning, vari hemställdes om utredning i saken, dels i en hos fullmäktige samma år väckt motion i ärendet. Den 14 mars 1902 tillsattes en kommitté på fem personer för frågans utredande, varefter den förekom till avgörande vid stadsfullmäktiges sammanträden den 1 och 6 december 1904, varvid i huvudsaklig överensstämmelse med de särskilda kommitterades förslag beslut fattades om upprättandet av Stockholms stads arbetsförmedling, som den 22 september 1905 trädde i verksamhet.

Den 21 december 1910 beslöt stadsfullmäktige att inrätta ett filialkontor å Södermalm, direkt sorterande under huvudkontoret, vars föreståndare således skall övervaka arbetet vid filialen. Kontoret öppnades den 2 maj 1911.

Arbetsförmedlingen, som står under kontroll av staten genom dess arbetsförmedlingsinspektör, har till uppgift att till arbetsgivares och arbetares tjänst förmedla allt slags arbete. Anstalten avser sålunda att förmedla anställning, bland annat, av yrkesarbetare och lärlingar inom industri och hantverk, byggnads-, transport-, jordbruks- och grovarbetare, tjänstefolk, handels- och kontorspersonal. Sedan Stockholms läns arbetsförmedling, som tillkom år 1914, förlagt sitt huvudkontor till Stockholm, har med länets arbetsförmedling viss överenskommelse träffats för att så vitt möjligt förekomma dubbelanmälningar. Denna överenskommelse går i huvudsak ut därpå, att länsanstaltens huvudkontor i Stockholm förmedlar anställning uteslutande inom jordbruk och skogshushållning med binärings och att för

stadens anstalt däremot förbehålles förmedlingen inom övriga näringsgrenar. Arbetsförmedlingen omfattar såväl män som kvinnor.

Anstaltens angelägenheter handhas av en styrelse, som väljes av stadsfullmäktige och består av en ordförande med en suppleant samt tio ledamöter med sex suppleanter. Av styrelsens ledamöter och suppleanter skola fem ledamöter samt tre suppleanter, därav resp. en kvinna, vara arbetsgivare och fem ledamöter samt tre suppleanter, därav likaledes resp. en kvinna, vara arbetare. Ordföranden och ledamöterna ävensom suppleanterna väljas för två år i sänder. Förslagsrätt tillkommer arbetsgivare och arbetare, som hos beredningsutskottet äga föreslå personer, som de anse lämpliga såsom ledamöter eller suppleanter i styrelsen. För den årliga revisionen av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige två revisorer med lika många suppleanter.

All arbetsförmedling sker avgiftsfritt. Arbetsgivare, ej tillhörande Stockholms kommun, vilka anlita anstalten, skola dock ersätta därav föranledda direkta kostnader. Arbetsförmedlingen fortgår oberoende av arbetsinställelser (strejker eller lockouter). Anstalten uppträttar i varje månad en statistisk rapport över sin verksamhet under den föregående månaden. Månadsrapporterna sammanfattas vid årets slut i anstaltens årsredogörelse. Med arbetsförmedlingsanstaltarna i Uppsala och Södermanlands län har överenskommelse träffats därom, att Stockholms stad och nämnda län skola utgöra ett särskilt arbetsförmedlingsdistrikt och att Stockholmsanstalten såsom distriktskontor skall, med ledning av från huvudkontoren i Uppsala och Eskilstuna bekomna uppgifter, sammanställa och expediera en för distriktet gemensam veckorapport — distriktslista — över sådana sökande och lediga platser, som kunna lämna sig för interlokal förmedling. Denna veckorapport utväxlas med andra distriktskontors och insändes till socialstyrelsen, där den inarbetas i den s. k. »riksvakanslistan».

I slutet av år 1910 upptogs en ny gren av arbetet, nämligen förmedling av platser för barnsköterskor, utbildade vid Stockholms privata förlossningshem och Sällskapet barnavård, som förut själva förmedlat platser för sina elever över hela landet.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för styrelsen för Stockholms stads arbetsförmedling, av kungl. maj:t fastställd den 27 jan. 1905 med ändring den 3 nov. samma år. Styrelsens

arbetsordning för arbetsförmedlingen den 31 juli 1905.

Stat år 1917. Utgifter: 68,300 kr., därav 17,800 kr. för filialkontoret.

Arbetsförmedlingen erhåller understöd av staten för vissa sina kostnader — postporto, abonnemang å rikstelefon, telegram och interurbana telefonsamtal, tryckning av formulär och blanketter etc. — vilket anslag i 1917 års stat beräknats till 3,998: 98 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Cederborg, A., rådman, stadsfullm.

Ordförandens suppleant.

Rundquist, C. A., rådman.

Arbetsgivare-representanter.

*Bergin, J. Wilhelmina, innehavarinna av spegelfabrik.

Cederlund, E. H., målarmästare.

Hjorth, J. E., direktör.

*Nyström, J. F., skräddarmästare.

*Wällgren, E. Fr., ingenjör.

Arbetaryrarepresentanter.

*Bengtsberg, Adèle M., bokbinderiarbeterska.

Friberg, P., målare.

*Hagman, O. E., måleriarbetaryre, förtroendeman.

*Kämpe, K. A., byggnadssnickare.

Söderström, G. A. E., typograf, ombudsman.

Suppleanter.

Andersson, F., direktör.

*Grafström, f. Boklund, Tyra, föreståndarinna.

*Hagström, J. F., vinhandlare.

Vigren, O. R., mekanisk arbetare.

*Grönvall, J. Kristina, tjänarinna.

*Nyberg, A. V., maskinarbetaryre.

Protokollsfröare och sekreterare

(500 kr.; ej å stat.)

Järte, O. E. F.

Styrelsens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1916 års förvaltning.)

Lund, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.

Nordgren, F. L., förtroendeman, stadsfullm.

Hanner, K. A., civilingenjör (suppl.).

Forssberg, E. V., kamrerare, stadsfullm. (suppl.).

Af.

Huvudkontoret.

Föreståndare (13).

Gruftman, S.; rt. 42 97; st. 70 20.

Manliga avdelningen.

Förste assistent (10).

Ödmann, B. O.

Andre assistenter (9).

Schön, A. F.; Olsson, B. F.

Kvinnliga avdelningen.

Första assistent (9).

Wagner, f. Arnoldson, E. Hermione.

Andra assistenter (8).

Hagman, f. de Brun, Gerda C.; Olson, Sigrid Ch.

Förste vaktmästare (6).

Sabel, K. G.

Andre vaktmästare (4).

Eriksson, C. F.

Dessutom i mån av behov *expeditions- och skrivbiträden* samt ett *vaktmästarbiträde* (1).

Filialkontoret.

Föreståndare.

(Se huvudkontoret.)

Manliga avdelningen.

Förste assistent (10).

Svenson, H. E.

Kvinnliga avdelningen.

Första assistent (9).

Lindqvist, f. Rydell, Elin M.

Vaktmästare (4).

Hellman, J. A.

Stockholms stads statistiska kontor.

Statistiska kontoret.

*Hantverkaregatan 1, n. b. och 2 tr., K.;
telefoner, se nedan; kontorstid: 9—4;
expeditionstid: 9—2.*

Huvudstadens kommunala statistik går tillbaka till år 1868, då stadsfullmäktiges beredningsutskott började utge »berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning», vilken berättelse försågs med omfattande statistiska bilagor. Den första årgången, som utkom år 1870, innehöll dessutom i många fall återblickar för den sista femårsperioden, vadan rätt fullständiga uppgifter finnas sedan år 1864 och i vissa fall från ännu äldre år. Jämsides med kommunalberättelsens statistiska avdelning började sedan vissa nämnder och styrelser utge specialpublikationer med delvis statistiskt innehåll. Dessa återfinnas dels i bihang till beredningsutskottets utlåtanden och memorial, dels såsom särpublikationer, bland vilka sistnämnda märkas de mera omfattande av hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden utgivna berättelserna.

Försök till centralisation av den kommunala statistiken för enhetlighets och jämförbarhets vinande vid behandlingen av det allt mer växande statistiska materialet framkommo, men ledde ej till något resultat förrän år 1905, då stadsfullmäktige den 20 mars beslöt inrättandet av en särskild kommunalstatistisk anstalt, benämnd Stockholms stads statistiska kontor, som trädde i verksamhet i augusti månad samma år.

Kontorets allmänna uppgift är att samla och vetenskapligt bearbeta samt offentliggöra uppgifter till belysande av Stockholms stads kommunala liv, dess förvaltning, sociala och ekonomiska förhållanden. Kontoret åligger numera i sådant avseende att rörande staden publicera (delvis i samverkan med andra institutioner): en statistisk årsbok, en berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning, en statistisk månadsskrift, en veckoöversikt av den sanitära statistiken samt den årliga sanitära statistiken, fattigvårdsstatistik, brand- och ambulansstatistik, arbetsförmedlingsstatistik, handels- och sjöfartsstatistik, fabriks- och hantverksstatistik, renhållningsstatistik, valstatistik, allmänna bostadsräkningar (vart femte år) samt vissa specialundersökningar. Kontoret publicerar även arbeten av icke statistiskt innehåll såsom en årlig kommunalkalender (angående stadens för-

valtning, befattningshavare m. m.), en löpande kommunal författningssamling samt en kommunal författningshandbok, varjämte kontoret fr. o. m. årgången 1912 utarbetar de årliga registren till stadsfullmäktigettrycket. Kontorets publikationer äro inrangerade i serierna »Stockholms stads statistik» samt »kommunala handböcker». Utom dessa serier har kontoret utgivit vissa publikationer av speciell karaktär, bland vilka märkas minnesboken »Stockholm. Quelques données statistiques», vars första upplaga publicerades med anledning av det franska parlamentariska besöket sommaren 1909 (en tysk upplaga utgavs sommaren 1910 vid det tyska pressbesöket) samt den historisk-statistiska översikten »Stockholms stads utveckling efter tillkomsten av 1862 års kommunalförordning» ingående i Minnesskrift vid Stockholms stadsfullmäktiges femtioårsjubileum den 20 april 1913. (Ang. kontorets publikationer jfr för övrigt publikationsförteckning å sista sidan.) — Dessutom åligger det kontoret att med uppmärksamhet följa övriga statistiska redogörelser, som av kommunala myndigheter avgivas, och beträffande dessa redogörelser göra de framställningar, vartill kontoret kan finna anledning; att utföra särskilda statistiska undersökningar, som av stadsfullmäktige m. fl. påkallas; att noggrant följa kommunalstatistikens utveckling även å andra orter samt söka för Stockholms stads statistik tillgodogöra härigenom vunnen erfarenhet; att genom tillhandahållande av kontorets publikationer i utbyte mot andra statistiska anstalters enahanda redogörelser tillförsäkra kontoret tillgång till statistisk litteratur; att i övrigt utföra det inom kontorets verksamhetsområde fallande arbete, som åt kontoret i vederbörlig ordning uppdrages.

Kontoret äger att omedelbart hänvända sig till vederbörande myndigheter och institutioner samt har rätt att av stadens kommunala myndigheter och befattningshavare utan dröjsmål erhålla uppgifter rörande den förvaltning, som må vara åt dessa anförtrödd.

Kontoret lyder under en för ett år i sänder utsedd och direkt under stadsfullmäktige sorterande styrelse, bestående av 7 ledamöter, av vilka stadsfullmäktiges beredningsutskott utser 3, drätselnämnden 2 samt hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden var för sig 1 ledamot. Styrelsen utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande. Styrelsens förvaltning granskas

av drätselnämndens revisorer. Kontoret, vars chef är en av styrelsen antagen direktör, arbetar f. n. på 6 avdelningar (se nedan), var och en med en förste aktuarie eller aktuarie som avdelningsföreståndare (jfr dock nedan under direktören).

Instruktion. Stadsfullmäktiges reglemente för Stockholms stads statistiska kontor den 20 mars 1905.

Stat år 1917. Utgifter: 152,350 kr. Inkomster: 500 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Palme, S. Th., direktör (såsom led. vald av drätselnämnden).

Vice ordförande

Söderberg, J. E., f. d. förste aktuarie (såsom led. vald av drätselnämnden).

Övriga ledamöter.

Andersson, L. I., förste stadsläkare (vald av hälsovårdsnämnden).

Bagge, G. A., fil. lic., redaktör, stadsfullm. (vald av beredningsutskottet).

Folcker, J. F., löjtnant, ombudsman, stadsfullm. (vald av beredningsutskottet).

Palmstierna, E. K., frih., riksgäldsfullmäktig, stadsfullm. (vald av beredningsutskottet).

Wassberg, A., överlärare (vald av fattigvårdsnämnden).

Protokollsförare

(300 kr.; ej å stat).

Asproth, J. K. (Se nedan.)

Styrelsens revisorer.

(Samma som för drätselnämnden sid. 42.)

Direktör (16).

Guinchard, A. J. J.; mottagningstid: 9—10; rt. 130 35; st. 93 48. (Direktören leder tillsvidare i huvudsak direkt avdelningen för statistisk årsbok, statistisk månadsskrift, handels- och sjöfartsstatistik samt fabriks- och hantverksstatistik.)

Förste aktuarie (14).

Leijonhufvud, S. S., frih., bibliotekarie. (Avdelningen för statistiska upplysningar, biblioteket samt utdelning av publikationer; st. 93 49; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Aktuarier (12).

Asproth, J. K., registrator och kassör. (Avdelningen för fattigvårds-, arbetsförmedlings-, brand- och ambulansstatistik; st. 90 47; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Själänder, V. (Avdelningen för bostadsstatistik, valstatistik samt specialundersökningar; st. 93 49; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Karlson, G. H. (Avdelningen för kommunala handböcker — kommunalkalender, kommunal författningssamling, kommunal författningshandbok — och berättelse ang. Stockholms kommunalförvaltning; st. 90 47; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Moosberg, R. W. (Avdelningen för hälsovårdsstatistik, renhållningsstatistik och utländska minnesböcker; st. 90 46; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Biträdande aktuarier

(300 kr. i månaden; ej å stat).

Larsson, G. A. (se nedan); **Silén, K. G.** (se nedan).

Amanuenser

(1,800—2,400 kr.; ej å stat).

Larsson, G. A., tjf. (se ovan); **Löfving, K. B. E.**; **Silén, K. G.**, tjf. (se ovan).

E. o. amanuenser

(växlande avlöningsformer och -belopp; ej å stat).

Jedin, C. V. N.; **Alfheim, C. R.**

Assistenten (7).

Ekdahl, A. K. (Stina); **Ohlson, Helfrid I. A.**; **Carlsson, Ester F.**; **Gustafson, Anna Th.**; **Larsson, E. B.** (Brita); **Wagner, f. Sandstedt, Astrid W.**

Biträden (5).

Lundbom, Elsa; **Kuylenstjerna, f. Schröder, Esther M.**; **Sundström, Klara S.**; **Nilsson, f. Medin, Karin E.**; **Björklund, f. Hedström, Sigrid L. Ch.**; **Jäderlund, Signe Ch.**; **Helleday, Signe E.**; **Alfheim, Sonja L.**; **Hacksell, Ingvar H. V.**; **Nilsson, Barbro**; **Lundell, E. Gabriella**; **Stålhammar, Gerda Ch.**; **Barklund, R. E. K.** (Karin); **Kihlblom, Märta.**

Vaktmästare (4).

Lundman, J. H.

Dessutom ett antal *extra biträden* (med timavlönning).

Sk.

Tn.

Stockholms stads triangelmättningsnämnd.

Triangelmättningsnämnden.

Triangelmättningsnämnden har till uppgift att i enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 18 juni 1906 låta, i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits av en av stadsfullmäktige tillsatt kommitté i dess den 8 november 1904 avgivna betänkande och förslag, dels upprätta ett nytt triangelnät över Stockholm för att tjäna såsom grundval för mätningar inom staden och dels till detta ansluta ett nät av polygonpunkter med fixa, helst underjordiska markeringar, i regel en punkt i varje gatukors. Nämnden består av fem ledamöter, som väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Nämnden, som inom sig utser ordförande, sammanträder på dennes kallelse så ofta omständigheterna det fordra. För den årliga revisionen utse stadsfullmäktige två revisorer med lika många suppleanter. När de åt nämnden uppdragna arbeten blivit bragta till slut, skola räkenskaperna avslutas och slutlig redogörelse avgivas och överlämnas till revisorerna. Sedan revisionsberättelsen jämte det utlåtande av nämnden, vartill den må hava föranlett, blivit av stadsfullmäktige slutligen prövad, skall nämndens verksamhet anses hava upphört, varom hos kungl. maj:t göres anmälan. Nämndens arbeten äro

numera avslutade och en berättelse angående desamma är avlämnad och kommer nämnden sålunda att upplösas, så snart revisionsberättelsen för år 1916 blivit av stadsfullmäktige prövad.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för triangelmättningsnämnden, fastställd av kungl. maj:t den 21 sept. 1906.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

*Rhodin, H. D. G., överdirektör.

Övriga ledamöter.

*Bendixson, I. O., professor, stadsfullm.

*Rosén, K. D. P., professor.

*Söderlund, C. A., ingenjör.

En vakant.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1916 års förvaltning.)

Rönnow, A., direktör.

Thelander, C. Th. F., ingenjör, stadsfullm.

Andersson, B. John F., ingenjör, (suppl.).

Magnusson, K. G., ingenjör (suppl.).

Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Lokaler och telefoner se nedan under de olika avdelningarna. Styrelsen sammanträder i regel första och tredje fredagen i varje månad kl. 3,15 e. m.

Den 15 juni 1905 beslöt stadsfullmäktige uppdraga åt en kommitté att utarbeta ritningar och kostnadsförslag till slakthus i förening med kreatursmarknadsplats för stadens räkning å Enskede. Sedan denna kommitté den 9 mars 1907 inkommit med förslag, beslöt stadsfullmäktige den 1 juni 1907 att med godkännande av det samma bevilja medel till anläggningen ävensom att inrätta en särskild slakthus- och saluhallsstyrelse. Denna styrelse har till uppgift att handhava skötseln av stadens slakthus och marknadsplats för kreaturshandeln samt saluhallar och platser för torghandeln ävensom att söka främja och organisera tillförseln av och handeln med livsfröndeheter.

Styrelsen består av fem ledamöter, valda av stadsfullmäktige för två år; för styrelsens ledamöter utses två suppleanter för samma tid. Till sitt biträde äger styrelsen antaga en direktör för slakthuset och en direktör för saluhallar och torghandel, som jämte stadsveterinären och i byggnadsfrågor chefen för stadens byggnadsarbeten äga vid behandlingen av till deras handläggning hörande ärenden närvara vid styrelsens sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten, med rätt att få avvikande mening antecknad i protokollet.

För revision av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer med två suppleanter.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsen, fastställd av kungl. maj:t den 30 aug. 1907.

Stat år 1917. Utgifter: 1,142,300 kr. Inkomster: 862,800 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Rosengrén, C. O. L., grosshandlare.

Övriga ledamöter.

Ericsson, C. Th., handlande.

*Larsson, L. R., handlande.

*Lind, G. H., trädgårdsdirektör, stadsfullm.

Örne, A. E., redaktör, stadsfullm.

Suppleanter.

*Berglund, J. E., kassör, stadsfullm.

Hultman, G. H., ingenjör, stadsfullm.

Styrelsens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1916 års förvaltning).

Eklund, J. L., fabrikör, stadsfullm.

Malm, C. G., sekreterare, stadsfullm.

Walldén, J. R., föreståndare.

Staf, O. L., kakelugnsmakare (suppl.).

Ahlström, W., charkuteriarbetare (suppl.).

Direktör och föredragande.

Sandeborg, M. O. (se nedan under huvudkontoret).

Sekreterare

(2,000 kr.; ej å stat).

Robach, E. C.

Huvudkontoret.

Centralsaluhallen, Kungsgatan 67, C.; rt. 41 93; st. 12 18, 71 66. Expeditionstid: 9—3.

Direktör.

Sandeborg, M. O.; träffas: *vid slakthuset* alla dagar utom måndagar och torsdagar 1,30—2,30 e. m.; *i centralsaluhallen* måndagar och torsdagar 1,30—2,30 e. m. (Se vidare nedan under slakthuset och under saluhallar).

Kamrerare (14).

Granlund, S. J. R. W.; träffas säkrast vid slakthuset 1,30—2,30 e. m. (lördagar 1—1,30).

Se vidare nedan under slakthuset och under saluhallar.

Slakthuset med tillhörande anstalter.

Slakthuset med kreatursmarknad.

Enskede. Postadress: Stockholm 4. Expeditionstid å kontoret 9—4, lördagar 9—1; kylhuset hålles öppet 5—9 och 10—11 f. m. samt 1—2 och 4—6 e. m.; slakthallarna 7 f. m.—4 e. m. Övriga lokaler 6,30 f. m.—6 e. m. Telefoner: kontoret rt. Enskede 50, st. Enskede 244. De särskilda tjänstemännens telefoner återfinnas nedan. Se i övrigt vederbörande telefonkataloger.

Lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus stadgar, att för stad eller område därav på framställning av stadsfullmäktige köttbesiktning- och slakttvång må av konungens

Sl. befallningshavande stadgas, under förutsättning att på stadens bekostnad och genom dess försorg slakthus blivit efter av medicinalstyrelsens fastställd plan uppfört och efter av samma myndighet föranstaltad avsyning godkänt, ävensom att nödigt antal köttbesiktningmän anställas.

Sedan efter framställning av Stockholms stadsfullmäktige en ändring år 1905 i då gällande lagstiftning möjliggjort förläggandet av ett slakthus utanför stadens eget område, beslöt stadsfullmäktige den 15 juni samma år att å stadens egendom Enskede i Brännkyrka anlägga ett slakthus med tillhörande kreatursmarknad enligt de ritningar och kostnadsförslag, som senare skulle av fullmäktige godkännas. Detta skedde år 1907 samtidigt med att arbetets utförande uppdrogs åt en särskild styrelse, slakthus- och saluhallsstyrelsen, för vilken instruktion antogs och underställdes kungl. maj:t, som den 30 augusti 1907 fastställde densamma ävensom själva beslutet att förlägga slakthuset utom stadens område. En 1907 sökt koncession för järnväg från slakthuset till västra stambanan beviljades den 20 november 1908. Sedan slakthuset, som inalles kostat omkring 6,400,000 kr., i början av år 1912 blivit färdigt, öppnades detsamma till allmänt begagnande den 5 februari 1912. Slaktvång inträdde för Stockholm fr. o. m. den 8 februari 1912. Detta slaktvång innefattar förbud att inom stadens område slakta storboskap, kalvar, får, getter, svin och hästar annorstädes än vid slakthuset. S. k. »nedsakt», föranledd av djurs hastiga insjuknande, olyckshändelse e. d., får dock ske utom slakthuset, men skall då hela djuret, ostyckat föras dit. Betalningen för disponerandet av slaktlokaler utgår enligt fastställd taxa, likaså avgifter för disponerandet av platser i det s. k. kylhuset, där kött får förvaras. Kött efter å slakthuset slaktade djur, vilket vid besiktning godkänts, åsättes oval stämpel med St Eriks bild.

Å kreatursmarknaden vid slakthuset, äger handel rum med sådana djur, som äro avsedda att slaktas i slakthuset eller annorstädes eller äro s. k. livdjur. Handel med sistnämnda djur, särskilt kalvkor, försiggår alla dagar i ett särskilt handelstall. Marknadsnoteringar sättas varje vecka genom en särskild noteringskommission och allmängöras (se sid. 169). Till tjänst för djurägare, som önska sända djur utan att själva ombesörja deras försäljning, äro antagna tvenne stadskommissionärer, som enligt taxa åtaga sig försäljningsuppdrag under stadens kontroll. Tillförsel av djur sker över Liljeholmens station (varifrån boskapsvagnar genom statens järnvägars försorg överföras på slakthusets järnväg till Enskede) eller från Söder Mälarstrand med spårväg. Varje anlant djur besiktigas före införandet å marknaden. Lossning, skötsel och fodring av djuren verkställas, om så önskas, av anstalten enligt taxa.

Rörande den vid slakthuset belägna svingården se nedan sid. 169.

Författningar. Lag den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 31 december 1913 ang. tillägg för Stockholm till bestämmelserna om besiktning och stämpling av kött enligt lagen om köttbesiktning och slakthus. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 30 augusti 1907 ang. inrättande av offentlig slakthus för Stockholms stad utom stadens område m. m. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 23 december 1915 ang. taxa å avgifter för begagnande av Stockholms stads slakthus, för köttbesiktning inom staden samt för nyttjande av stadens i samband med slakthuset anordnade marknadsplats för kreaturshandel. Taxa å avgifter vid Stockholms stads slakthus med tillhörande inrättningar utöver den av kungl. maj:t den 28 juli 1911 fastställda taxan, godkänd av stadsfullmäktige den 18 december 1911. Ordningsstadga för Stockholms stads offentliga slakthus, godkänd av stadsfullmäktige den 4 december 1911. Ordningsstadga för Stockholms stads kreatursmarknad, godkänd av stadsfullmäktige den 4 december 1911. Instruktion för slakthusdirektören i Stockholm, instruktion för sanitetsveterinären vid Stockholms stads slakthus samt instruktion för förste besiktningveterinären vid Stockholms stads slakthus; samtliga antagna av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 5 oktober 1911 och godkända av medicinalstyrelsen den 22 november s. å. Instruktion för stadskommissionärerna vid Stockholms stads kreatursmarknad, instruktion och taxa för hjälpslaktare i Stockholms stads slakthus, stadga för slakthusets salubod samt bestämmelser ang. utfodring av kreatur å Stockholms stads kreatursmarknad och Stockholms stads slakthus, antagna av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 19 och 21 december 1911.

Slakthusdirektör (0).

Sandeborg, M. O., (se ovan under huvudkontoret); träffas vid slakthuset alla dagar utom måndagar och torsdagar 1,30—2,30; rt. 105 92; st. 18 41.

Sanitetsveterinär (16).

Petrelus, K. A. O.; rt. Enskede 53; st. 30 42; mottagningstid 1,30—2,30 (lördagar 1—1,30).

Förste besiktningveterinär (15).

Wall, S. D., rt. Enskede 55, st. Enskede 2 42.

Assistentveterinärer (13)

(rt. Enskede 52; st. Enskede 2 42).

Brandt, J. O.; Thorsell, J. G.; Englesson, P. R.

Kamrerare.

Granlund, S. J. R. W., (se ovan under huvudkontoret); träffas vid slakthuset 1,30—2,30 (lördagar 1—1,30); rt. 105 95; st. 30 42.

Bokhållare och kassör (10).

Ekström, G. W.; rt. Enschede 50, st. Enschede 2 44.

Extra kontorsskrivare

(2,400 kr.; ej å stat).

Mattsson, W. H., tjl. (kamrerare hos livsmedelsnämnden), *tjff.*, Nordwall, Hild A. T. (se nedan).

Kontorsbiträde (6).

Nordwall, Hild A. T., tjl., tf. extra kontorskrivare (se ovan), *tjff.* Carlberg, Margit.

Mikroskopister (4)

(rt. Enschede 56; st. Enschede 2 43).

Ahlström, S. E. (Lisa), föreståndarinna; Moureau, Elsa A. (laboratoriebiträde); Hultgren, Sigrid A. E.; Anderberg, Ruth K.; Ehrner, Elsa M.; Ringström, Ingeborg F.

Inspektor (10).

Zetterqvist, O., tjl. (föreståndare för livsmedelsnämndens vedförsäljning), *tjff.* Dahlin, J. F. Lson (se nedan), rt. Enschede 54.

Hallmästare (9).

Dahlin, J. F. Lson, tjl. (se ovan).

Förste maskinist (10).

Rydahl, A. W., rt. Enschede 58.

Andre maskinist (9).

Johansson, J. W.

Tredje maskinist (8).

Österberg, K. G.

Stadskommissionärer

(1 % av försäljningspriset).

Andersson, J. G. H.; Sjöstedt, K. J. E.

Köttbesiktningsbyråerna.

Adresser och telefoner se nedan.

Samtidigt med det den 8 februari 1912 ikraftträdande slakttvånget inträdde för huvudstaden köttbesiktningsväng, innebärande att allt till människoföda avsett färskt, rått kött, som härör från utom staden slaktade djur, måste, innan det utbjödes till salu eller försäljes, företes för undersökning och stämpling å någon av stadens köttbesiktningsbyråer. Fr. o. m. denna dag överflyttades således köttbesiktningen från hälsovårdsnämnden till slakthus- och saluhallsstyrelsen. Hälsovårdsnämnden övervakar dock fortfarande enligt hälsovårdsstadgan den sanitära beskaffenheten av importerat kött samt allt i staden tillsaluhållet kött (se vidare sid. 90). Av-

gift för besiktningen vid köttbesiktningsbyråerna utgår enligt av kungl. maj:t fastställt taxa. Det till staden i uppslaktat tillstånd infordra, å köttbesiktningsbyrå undersökta och godkända köttet åsättes rektangulär stämpel med S:t Eriks bild.

Instruktioner m. m. Ordningsstadga för Stockholms stads köttbesiktningsbyråer, godkänd av stadsfullmäktige den 4 december 1911, med ändring den 7 januari 1913. Instruktion för föreståndare för köttbesiktningsbyrå, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 5 oktober 1911 och godkänd av medicinalstyrelsen den 22 november s. å. Se vidare ovan under slakthuset med kreatursmarknad.

Norra byrån.

Gamla Kungsholmsbrogatan 47, C.; rt. 98 14, 46 52; st. 197 52, 218 44. Expeditionstid 7 f. m.—3,30 e. m.

Föreståndare (15).

Hülphers, G. B.

Assistentveterinär (13).

Magnell, A. G.

Kontorsskrivare (9).

Sandström, A. F., tjl., (föreståndare för livsmedelsnämndens varuutflämning), *tjff.* Andersson, S. V. (se nedan).

Mikroskopister (4).

Stoltz, Bertha E., föreståndarinna; Svedelius, A. Matilda; Hallgren, Nanna R. M.; Almcrautz, Elin S.; Malmberg, Maria I. B.; en vakant.

Hallmästare (8).

Olsson, J. W. tjl., tf. hallmästare och auktionsförrättare i centralsaluhallen (se nedan), *tjff.* Edman, E.

Södra byrån.

Södra bantorget, Sö.; rt. 66 56; st. 313 83 Expeditionstid 8—12 f. m.

Föreståndare (15).

Severin, K. O.

Kontorsskrivare (8).

Andersson, S. V., tjl. (se ovan), tf. Nyman, Tyra T., mikroskopist (se nedan).

Mikroskopister (4).

Nyman, Tyra T., föreståndarinna (se ovan); Fagerberg, Elsa E. O.

Hallmästare (8).

Odin, C. A.

Sls. Stockholms stads destruktionsanstalt.

Lövsta. Postadress: Hässelby villastad; järnvägsstation: Riddersvik; rt. Hässelby 3; st. Hässelby 4; kontorstid: 9—4.

Anstalten har till ändamål att oskadliggöra djurkadaver eller delar därav och kasserade, till föda otjänliga födoämnen av animaliskt ursprung, samt att bearbeta dem till säljbara produkter, såsom talg och fett, köttmjöl och köttgryn, varav fettämnen försälas som råvara till stearinljus-, tvål- och såpfabrikation samt mjöl och gryn såsom kraftfoder för svin, fjäderfä och fiskyngel.

Den för destruktionsprocessen erforderliga ången erhålles från den intill liggande sopförbränningsanstalten, från vilken även lämnas för driften behöfvlig elektrisk kraft samt ljus.

Anstalten övertogs den 8 februari 1912 av slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Reglemente. Stadga för Stockholms stads destruktionsanstalt vid Lövsta, godkänd av stadsfullmäktige den 12 februari 1912.

Redogörare

(1,000 kr.; ej å stat).

Forssman, E. H., föreståndare för renhållningsverkets avdelning vid Lövsta.

Förman

(1,500 kr. jämte bostad; ej å stat).

Ljungqvist, E. J. O.

Saluhallar och salutorg.

Expedition, se ovan under huvudkontoret.

Enligt sin instruktion äger slakthus- och saluhallsstyrelsen utse en saluhallsdirektör med åliggande att hava närmaste tillsyn över saluhallar och torghandel. Någon sådan har ej tillsatts. Jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 18 oktober 1909 har i stället åt den i februari 1910 tillsatta slakthusdirektören tillsvidare uppdragits även ledningen av saluhallarnas skötsel.

Tf. saluhallsdirektör

(2,000 kr.; ej å stat).

Sandeborg, M. O., slakthusdirektör.

Kamrerare.

Granlund, S. J. R. W. (se vidare under huvudkontoret).

Tf. saluhallsinspektör

(4,000 kr.; ej å stat).

Peterson, M. P., träffas säkrast 10,30—11,30.

Tf. kontorsbiträde

(1,800 kr.; ej å stat).

Rutensköld, Svea M.

Stockholms stads centralsaluhall.

Kungsgatan 67. C. Expedition och telefoner se under huvudkontoret.

Den år 1907 av Stockholms stadsfullmäktige beslutade centralsaluhallen öppnades för allmänt bruk den 3 december 1912.

Byggnaden består av en källarvåning i höjd med Gamla Kungsholmsbrogatan, bottenvåning med huvudingång från Kungsgatan samt fyra trevånings hörnpartier. Källaren står med sin godsstation i direkt förbindelse med status järnvägsnät samt innehåller förutom förvaringskällare även kylrum och frysrum med tillhörande maskineri. Bottenvåningen upptages av såväl fasta, inredda salustånd (167) som tillfälliga, öppna platser till försäljning av livsmedel och blommor såväl i engros som minut samt dessutom av tvenne större planer, avsedda för livsmedelsauktioner.

Å tvenne utefter gavlarna gående gallerier finnas även saluplatser för tillfällig uthyrning.

Ett av hörnpartierna upptages av styrelsens expeditiionslokaler jämte sessionsrum och i de övriga äro inredda affärskontor. Utefter fasaden åt Kungsgatan äro inrymda butiker för olika ändamål.

Hallen förvaltas av slakthus- och saluhallsstyrelsen, som där anställer erforderlig personal.

Inom hallen hållas auktioner å livsmedel å tider, som av styrelsen bestämmas och har styrelsen för underlättande av livsmedelstillförseln till huvudstaden och för att biträda allmänheten vid köp och försäljning vid hallen anställt en under styrelsens kontroll arbetande stadskommissionär. Livsmedelsnoteringar över såväl engros- som detaljpriser i huvudstaden upprättas varje vecka genom särskild kommission (se sid. 169) och allmångöras.

Reglemente m. m. Överståthållarämbetets reglemente för livsmedelsauktioner, som besörjas av Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse den 16 juli 1910; stadga för Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av överståthållarämbetet den 14 dec. 1912; instruktion för stadskommissionärer vid Stockholms stads centralsaluhall den 5 juli 1912; samt taxa å avgifter, som uppbäras inom Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 4 okt. 1912 med däri gjorda ändringar.

Tf. hallmästare och auktionsför- rättare

(2,400 kr.; ej å stat).

Olsson, J. W. (se ovan under köttbesiktningsbyråerna).

Maskinist (9).

Hamrén, L. J. A.

Stadskommissionär.

(Arvode: högst 2 % vid försäljning av kött, vilt och fågel, högst 5 % vid försäljning av smör, ost, ägg, frukt och grönsaker.)

Palm, J. E.

Stockholms stads provisoriska fiskhall.

Bryggaregatan 28, C.; rt. 60 56; st. 80 28; hallen hålles öppen 6 f. m.—3 e. m. och dessutom för utlösande av varor sön- och helgdagar 8—9 f. m.

Den 15 aug. 1910 öppnades för allmänheten en staden tillhörig provisorisk fiskhall avsedd för partiförsäljning av fisk, fiskvaror och skaldjur.

Hallen förvaltas av slakthus- och saluhallsstyrelsen, som där tillsätter personal. För att biträda allmänheten vid försäljning finnes vid hallen anställd en under styrelsens kontroll arbetande stadskommissionär.

Reglemente m. m. Överståthållarämbetets reglemente för livsmedelsauktioner, som besörjas av Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse den 16 juli 1910. Slakthus- och saluhallsstyrelsens stadga för Stockholms stads provisoriska fiskhall. Instruktion för stadskommissionären samt taxa å avgifter av den 10 juni 1910.

Hallmästare och auktionsförvärfare

(se under centralsaluhallen).

Stadskommissionär.

(Arvode: högst 5 % å försälda varor.)

Molin, A. E.

Övriga under styrelsens förvaltning stående saluhallar äro:

Saluhallen å Hötorget	med 132 förs. platser.
» Köttorget	» 64 » »
Maria saluhall	» 63 » »
Östermahns saluhall	» 108 » »
Fiskarbryggan vid Mälartorget	med 30 förs. platser.

Salutorg.

Av *Stockholms salutorg* stå följande med fasta försäljningsplatser försedda under styrelsens förvaltning, nämligen:

Östermalmstorg	med 79 förs. platser.
Munkbron	» 84 » »
Sandplan å Riddarholmen	» 60 » »
Södra bantorget	» 24 » »

Övriga salutorg inom staden, å vilka endast upplåtas tillfälliga, avgiftsfria försäljningsplatser, lyda direkt under överståthållarämbetet för polisärenden.

Stadens svingård.

Enskede, Stockholm 4; rt. Enskede 47; st. Enskede 201.

Invid slakthuset anordnades år 1913 en mindre svingård i avsikt att uttröna möjligheten

av ett rationellt utnyttjande av slaktavfallet genom svinuppfödning.

Den 19 juni 1916 beslöt stadsfullmäktige på förslag av en för utredande av dylika frågor tillsatt kommitté, att köksavfallet i 14 och 25 rotarna i Katarina församling tillsvidare skulle på försök uppsamlas skilt från övriga hussopor och användas **täl** foder i en utvidgad svingård, och anslagos därför till byggnader, inventarier och första svinuppsättning en summa av 81,500 kronor. Beslutet, som överklagades, vann kungl. maj:ts fastställelse den 28 november s. å., varefter uppförandet av kokhus och svingårdsbyggnad omedelbart påbörjades; uppsamlingen av köksavfallet i enlighet med det uppgjorda programmet tog sin början den 1 jan. 1917.

Förvaltare

(2,400 kr. jämte tantième; ej å stat.)

Ernhoff, P. M.

Noteringskommissioner.

Som ovan framhållits sättas och allmängöras noteringar varje vecka å såväl levande kreatur som kött och andra livsmedel av särskilda kommissioner. Ledamöter i dessa kommissioner hava utsetts efter förslag från sammanslutningar av näringsidkare inom olika branscher. Ledamöterna äro icke i denna egenskap upptagna i kalenderns personalavdelning. Noteringskommissionen för levande djur fungerar t. v. även som exportnämnd för Stockholm och handlägger som sådan alla ärenden rörande exportlicenser för levande nötkreatur och färskt kött.

Kommissionen för engrosprisnoteringar.

Sandeborg, M., slakthus- och saluhallsdirektör, ordf.

I. För levande kreatur.

Sjöstedt, K. J. E., stadskommissionär, slakthuset; Andersson, J. G. H., stadskommissionär, slakthuset; Mellin, A. H., agronom, Västberga, Liljeholmen; Nilsson, F., slakteriidkare, Götgatan 81, Sö.

II. För kött.

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; Blomqvist, N., disponent, Åsög. 10, Sö.; Nilsson, C., disponent, Karlbergsvägen 79—81, Va.; Mellin, K., handlande, Kungsgatan 50, C.

III. För fågel och vilt.

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; Mårtensson, O., grosshandlare, G:la Kungsholmsbrog. 25, C.; Eriksson, P., grosshandlare, centralsaluhallen; Lindgren, A., fru, L:a Nyg. 13, St.

Sls.

IV, V, VI. *För smör, ost och ägg.*

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; **Benzinger**, A. F., direktör, Dalag. 3, *Va.*; **Mårtensson**, O., grosshandlare, G:la Kungsholmsbrog. 25, *C.*; **Lennström**, C. A., viktualiehandlande, Kungsg. 50, *C.*

VII, VIII. *För fisk, fiskvaror och skal-
djur.*

Molin, A. E., stadskommissionär, prov. fiskhallen; **Samson**, C., grosshandlare, Karduansmakareg. 2, *Va.*; **Welander**, A., handlande, fiskarhamnen; **Lund**, A., handlande, fiskarhamnen.

IX, X. *För frukt och grönsaker.*

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; **Lind**, G. H., trädgårdsdirektör, stadsfullm., Experimentalfältet; **Mårtensson**, O., grosshandlare, G:la Kungsholmsbrog. 25, *C.*

Kommissionen för detaljprisnoteringar.

Nyström, K., fröken, Valhallavägen 107 B, *Va.*; **Enström**, E., fröken, Roslagsg. 65, *Va.*; **Wallerius**, G., fru, Bergsg. 13, *K.*; **Höglin**, A., fröken, Brännkyrkag. 88, *Sö.*; **Kooperativa Charkuterifabriken**, Katarina bang. 6, *Sö.*; **Slakteriaktieb. Norrmalm**, Karlbergsvägen 79—81, *Va.*